

Η ΠΡΟΤΑΣΗ ΜΑΣ

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΔΙΑΚΗΡΥΞΗ

Δύο διαφορετικές αντιλήψεις για την πολιτική και την κοινωνία

Α. Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΙΡΕΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Α.1. Αιρετή Περιφέρεια και «Καλλικράτης»

Βασική κριτική στον «Καλλικράτη»

Μνημόνια και Περιφερειακή Διοίκηση

Α.2. Η πρότασή μας για τον θεσμό

Εμβάθυνση δημοκρατικής λειτουργίας

Διαφάνεια και δημόσια λογοδοσία

Ενίσχυση κοινωνικής συμμετοχής

Άρση ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και ενιαία περιφερειακή συνείδηση

Απαραίτητα επιπλέον βήματα

Β. Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

Β. 1. Γενικά χαρακτηριστικά Περιφέρειας Ηπείρου

Διοικητική διαίρεση - Ο.Τ.Α.

Γεωμορφολογία Περιφέρειας Ηπείρου

Β.2 Το σημερινό τοπίο της Περιφέρειας Ηπείρου

Γενικός απολογισμός

Κριτική στα πεπραγμένα της απερχόμενης περιφερειακής αρχής

Γ. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Απερχόμενη περιφερειακή διοίκηση και απασχόληση

Η πρότασή μας για την ενίσχυση της απασχόλησης

Δ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Αρμοδιότητες Περιφέρειας και κοινωνική προστασία

Η πρότασή μας για την ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας

Προστασία Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες

Ισότητα των φύλων

Ε. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ

Ε.1. Αγροτική ανασυγκρότηση Περιφέρειας Ηπείρου

Ο αγροτικός τομέας σε αριθμούς

Μνημονιακές πολιτικές και αγροτικός τομέας

Αγροτική ανασυγκρότηση της Περιφέρειας Ηπείρου

Αλιεία και ιχθυοκαλλιέργεια

Η πρότασή μας

Ε.2. Ανασυγκρότηση δευτερογενούς τομέα παραγωγής

Μνημονιακές πολιτικές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις μεταποίησης

Ανασυγκρότηση του δευτερογενούς τομέα.

Ε.3. Ανασυγκρότηση τριτογενούς τομέα παραγωγής

Τουρισμός

ΣΤ. ΥΠΟΔΟΜΕΣ

ΣΤ.1. Εκπαιδευτικά Ιδρύματα - Έρευνα

ΣΤ.2. Υποδομές Υγείας

ΣΤ.3. Τεχνικές υποδομές

Λιμάνι Ηγουμενίτσας

Λιμάνι Πρέβεζας

Αεροδρόμιο «Βασιλιάς Πύρρος» - Ιωαννίνων

Οδικό δίκτυο

Σιδηροδρομικό δίκτυο

Αεροδρόμιο Ακτίου

Ζ. ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

(Μη) προστασία του περιβάλλοντος πριν και μετά τα μνημόνια

Γενικές αρχές της πρότασής μας για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος

Η.1. Φυσικό περιβάλλον Περιφέρειας Ηπείρου

Προστατευόμενες περιοχές

Η πρότασή μας για τη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος στην Περιφέρεια Ηπείρου

Προστασία των δασών

Θ. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ

Υδάτινοι πόροι Περιφέρειας Ηπείρου

Περιφερειακή Διοίκηση και διαχείριση υδάτινων πόρων

Διαχείριση των υδάτινων πόρων

Ι. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

Η διαχείριση απορριμμάτων και η απερχόμενη περιφερειακή αρχή

Η πρότασή μας για τη διαχείριση απορριμμάτων

ΙΑ. ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

ΙΒ. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

ΙΒ.1. Η κατάσταση των έργων ανάπτυξης στην Περιφέρεια Ηπείρου

Έργα στο υπάρχον ΕΣΠΑ 2007 – 2013

Ελλείψεις των μέχρι τώρα παρεμβάσεων των ΚΠΣ και ΕΣΠΑ στην Περιφέρεια Ηπείρου

ΙΒ.2. ΠΕΠ ΗΠΕΙΡΟΥ 2014 – 2020

Η ενδεικτική κατανομή του προτεινόμενου ΠΕΠ ΗΠΕΙΡΟΥ για την περίοδο 2014-2020 (κοινοτική συμμετοχή)

Πρόγραμμα Επόμενης Προγραμματικής περιόδου

Η ανακατανομή των πόρων

Αντιμετώπιση της φτώχειας

Υποδομές προστασίας περιβάλλοντος

Παραγωγική ανασυγκρότηση

Ολοκληρωμένα Τοπικά Αναπτυξιακά προγράμματα

Δράσεις για Κλιματική Αλλαγή

ΙΒ.3. Προβλήματα – Πολιτικά Συμπεράσματα – Κατευθύνσεις πολιτικής

Δ Ι Α Κ Η Ρ Υ Ξ Η

Δύο διαφορετικές αντιλήψεις για την πολιτική και την κοινωνία

Στις 18 Μαΐου, μετά την κυβερνητική μεθόδευση για μετάθεση της ημερομηνίας διεξαγωγής των Ευρωεκλογών -ώστε, απ' τη μια να αυξηθεί η αποχή κι απ' την άλλη να «θολώσει» το πολιτικό μήνυμα της κάλπης- **καλούμαστε να ψηφίσουμε για Δημοτικές και Περιφερειακές εκλογές.**

Στις 25 Μαΐου καλούμαστε να ψηφίσουμε στους **επαναληπτικούς γύρους** των αυτοδιοικητικών εκλογών, όπου υπάρχουν τέτοιοι και για **Ευρωεκλογές.**

Εμείς **καλούμε τους συμπολίτες μας** και τις δύο Κυριακές του Μαΐου:

- ✗ Να δώσουν μαζικά το παρών και να στείλουν με την ψήφο τους, πρωτίστως, ένα ηχηρό μήνυμα στην κυβέρνηση.**
- ✗ Να δηλώσουν την βαθιά αντίθεσή τους στην πολιτική που αυτή χαράζει, σε αгаστή συνεργασία με τους ξένους δανειστές και την τρόικα και εφαρμόζει, σε επίσης αгаστή συνεργασία με τους **όψιμα «ανεξάρτητους», «αυτοδιοικητικούς»** υποστηρικτές και συμπαραστάτες της.**
- ✗ Να καταδικάσουν την απάνθρωπη πολιτική, που, απ' τη μια, τσακίζει τους εργαζόμενους, τους αγρότες, τους κτηνοτρόφους, τους συνταξιούχους και τους νέους, ενώ, απ' την άλλη, στηρίζει την όλο και μεγαλύτερη κερδοφορία μιας ελάχιστης μειονότητας εγχώριων οικονομικών συμφερόντων.**
- ✗ Να εκφράσουν την έντονη δυσαρέσκειά τους σ' αυτούς, που, μπροστά στην επιτυχία των στόχων τους, επιτίθενται βίαια στα εργασιακά δικαιώματα και το κοινωνικό κράτος, αποδομούν, αποδυναμώνουν και χρησιμοποιούν τους θεσμούς της δημοκρατικής Περιφερειακής και Τοπικής Αυτοδιοίκησης.**
- ✗ Να ρίξουν στις κάλπες τρία αποφασιστικά «φτάνει πια» στην άγρια λιτότητα, που προέκριναν ως λύση για έξοδο απ' την κρίση οι σχεδιαστές, οι υποστηρικτές, οι οπαδοί και οι εκφραστές της νεοφιλελεύθερης πολιτικής, πολιτικής που σχηματοποιήθηκε και εξειδικεύθηκε στα κείμενα των μνημονίων.**

Μετά το βίωμα τεσσάρων (4) χρόνων κρίσης και μνημονίων, με μια καθημερινότητα που σκληραίνει και δυσκολεύει συνεχώς, **η επιλογή**

του κάθε ψηφοφόρου σ' αυτές τις εκλογές, τόσο στην Περιφέρεια και στους Δήμους όσο και στις Ευρωεκλογές, είναι πολύ πιο **κρίσιμη, η ψήφος του στις αυτοδιοικητικές εκλογές έχει και άλλα (πολιτικά, οικονομικά και κοινωνικά) υπερτοπικά χαρακτηριστικά**, αλλά ταυτόχρονα, η επιλογή του είναι πολύ πιο εύκολη, σε σχέση με προηγούμενες αναμετρήσεις.

Επειδή **το πολιτικό τοπίο** σήμερα, μετά από την -και τυπική- ομογενοποίηση των πολιτικών των δύο «αντιπάλων» της μεταπολίτευσης, είναι πολύ πιο **καθαρό**. Και εξίσου καθαρό είναι και το **πολιτικό διακύβευμα**.

Κι ας προσπαθούν να το **θολώσουν**, με στόχο την εκλογή τους, οι κατά τόπους «**αυτοδιοικητικοί**», «**ανεξάρτητοι**» **υποψήφιοι**. Κι ας προσπαθούν να το θολώσουν, με στόχο τον χάρτη των δελτίων ειδήσεων, **τα κομματικά επιτελεία της Ν.Δ. και του ΠΑ.ΣΟ.Κ.**

Δηλαδή, αν σε κάποιο Δήμο ή Περιφέρεια εκλεγεί υποψήφιος που προέρχεται, υποστηρίζεται και υποστηρίζει, για παράδειγμα τη Ν.Δ., ο χάρτης της Ελλάδας στις ειδήσεις, στις εκλογικές αναλύσεις, στο διαδίκτυο και στις εφημερίδες, θα είναι λευκός στη συγκεκριμένη περιοχή;;;

Ο εκλογικός χάρτης της Ελλάδας στις 18 και 25 Μαΐου θα έχει το χρώμα του ΣΥΡΙΖΑ και θα παρεμβάλλονται κάποιες λευκές περιοχές «ανεξάρτητων» Δημάρχων και Περιφερειάρχων, με αστερίσκους και υποσημειώσεις κομματικής στήριξης;;;

Τα **πολιτικά πρόσωπα** που συμμετέχουν σε εκλογές **δεν έχουν το δικαίωμα** να «στρογγυλεύουν» χρηστικά, **για ίδιον όφελος** τις απόψεις τους και **να υποτιμούν** την κοινή νοημοσύνη, τα **κόμματα** δεν έχουν το δικαίωμα **να υποκλέπτουν και να καρπώνονται** με τέτοιους τρόπους την ψήφο του λαού κι **εμείς έχουμε**, κατ' ελάχιστον, **την υποχρέωση** να μην τους δώσουμε την ευκαιρία να το κάνουν.

Γι' αυτό και δηλώνουμε σε κάθε ευκαιρία και σε όλους τους τόνους πως **το δίλημμα των επόμενων εκλογών είναι πολύ σαφές**.

Οι Έλληνες και οι Ελληνίδες καλούνται **να επιλέξουν** μεταξύ:

- Εκείνων των υποψηφίων που **εκφράζουν τα συμφέροντα των «πάνω»**, δηλαδή των εγχώριων και ξένων μεγαλοεπιχειρηματιών, που θησαυρίζουν σε βάρος της Ελλάδας και του λαού της και
- εκείνων που **εκφράζουν τον τελευταίο και το δικαίωμα όλων μας** να ζούμε με αξιοπρέπεια, σε μία κοινωνία ισότητας και

δικαιοσύνης, σε μία κοινωνία που δεν θα είναι ένα απέραντο πεδίο ανθρωποφαγίας, όπου οι «κάτω» θα είναι απλά «υποζύγια», άνθρωποι χωρίς πρόσωπο, υποτελείς και περιττοί.

Οι Πολίτες, γυναίκες και άνδρες, θα κληθούν **να εκλέξουν Περιφερειάρχες, Δημάρχους και Ευρωβουλευτές**, που:

- Είτε **ταυτίζονται** με ένα κοινωνικό πρότυπο το οποίο παραπέμπει σε ένα τεράστιο στρατόπεδο εργασίας, σ' ένα ναζιστικό Μπούκενβαλντ καταναγκαστικής εργασίας, όπου οι εργαζόμενοι δεν θα έχουν ούτε καν τα δικαιώματα των σκλάβων του μεσαίωνα,
- είτε **αγωνίζονται** για μία κοινωνία όπου η **ανάπτυξη** θα είναι **στην υπηρεσία όλων των ανθρώπων**, όπου η ανταγωνιστικότητα και το κέρδος δεν θα αλέθει τις ζωές των εργαζομένων, αλλά μέσα από θεσμούς κοινωνικής οικονομίας, όπως είναι οι ελεύθερα συνεταιρισμένοι παραγωγοί, θα **παλεύουν για μία κοινωνία αλληλεγγύης και συνοχής**, για μια κοινωνία όπου τα όνειρα των νέων θα ανθίζουν και οι ηλικιωμένοι θα ζουν με αξιοπρέπεια και τιμή.

Βέβαια, οι νεοφιλελεύθεροι οπαδοί των μνημονίων, των ιδιωτικοποιήσεων, του ακραίου ατομικισμού, της υπερσυσσώρευσης κερδών από τη μειονότητα των ολιγαρχών, οι εκφραστές, γενικά, των συμφερόντων των «πάνω», **δεν θα εμφανιστούν ως τέτοιοι. Ποτέ τους δεν το έκαναν τόσο καθαρά.** Θα ζητήσουν την ψήφο του λαού, φορώντας για μία ακόμη φορά τη φιλολαϊκή τους προσωπίδα και την προβιά του πρωτογενούς πλεονάσματος. Θα μιλήσουν για success story και θα προχωρήσουν, σε αγαστή συμφωνία με την τρόικα, σε παροχές ελεημοσύνης, προκειμένου να ξεγελάσουν και **να υπαρπάξουν την ψήφο** των ανέργων, των κατεστραμμένων αγροτών, των κτηνοτρόφων και των εκατοντάδων χιλιάδων Ελλήνων που έχουν περιέλθει σε κατάσταση εξαθλίωσης.

Οι κοινοί ψεύτες, οι προπαγανδιστές της απανθρωπιάς και της εξαθλίωσης, οι εντεταλμένοι πολιτικοί, οι υποψήφιοι και οι εξωνημένοι «ειδικοί», **θα προπαγανδίσουν και πάλι**, με όλους τους τρόπους, μέσα από τα «μιντιακά ηχεία» που ελέγχει το διευθυντήριο Βερολίνου-Βρυξελλών-Νέας Υόρκης ότι το «κακό» παρέρχεται και πως υπάρχει «φως στην άκρη του τούνελ».

Στην πραγματικότητα, όμως, **είναι** απολύτως **βέβαιο** πως **μετά τις εκλογές** έρχονται **νέα σκληρά μέτρα**, νέες μειώσεις στις συντάξεις, νέα συρρίκνωση των ασφαλιστικών ταμείων, απελευθέρωση των ομαδικών

απολύσεων, καινούργιες ελαφρύνσεις για τους μεγαλοεργοδότες, νέα φορολογική λαίλαπα και βάρη για τους εργαζόμενους, την ίδια στιγμή που οι τράπεζες, τις οποίες χρυσοπλήρωσε ο ελληνικός λαός, επανα-ιδιωτικοποιούνται.

Γι' αυτό **καλούμε τους συμπολίτες μας να μη νομιμοποιήσουν με την ψήφο τους τη νέα διαπλοκή** που διαμορφώνεται.

Ήδη οι Γερμανοί, με τους εδώ επιτετραμμένους τους (όπως ο κος Φούχτελ), αναπτύσσουν δίκτυα επιρροής στον δημόσιο (κυρίως στην τοπική αυτοδιοίκηση), στον επιχειρηματικό, στον μιντιακό και στον πολιτικό τομέα. Πρόκειται για μία καινούρια, ιδιότυπη νέο-αποικιοκρατική εξάρτηση, καθώς οι αποφάσεις του ελληνικού Κοινοβουλίου περιορίζονται σε ήσσονα ζητήματα, ενώ τα μέγιστα λαμβάνονται στο Βερολίνο.

Η Siemens, τα υποβρύχια, το C4I και τόσα άλλα σκάνδαλα θα ωχριούν μπροστά στα νέα, στο ξεπούλημα της δημόσιας περιουσίας και του φυσικού πλούτου, ακόμη και του νερού, με τη **νομιμοποίηση της διαρκούς οικονομικής κρίσης και τους «μονόδρομους» διαχείρισής της!**

Για να **ανατραπούν** οι σχεδιασμοί τους, για να ανατραπεί το καθεστώς των τοκογλύφων του χρηματοπιστωτικού κεφαλαίου και να αλλάξει, συνεπώς, ο κόσμος, απαιτείται η **πολιτική συμμαχία** όλων των δυνάμεων της πραγματικής οικονομίας, που εμφορούνται από τις **αρχές** της κοινωνικής δικαιοσύνης, του σεβασμού στη φύση και στην ανθρώπινη ύπαρξη, που διέπονται από την κουλτούρα της αλληλοσύνης και της αλληλεγγύης, από την κουλτούρα των αμεσοδημοκρατικών θεσμών και διαδικασιών. Όλων των δυνάμεων που πιστεύουν πως **η οικονομία πρέπει να υπηρετεί την κοινωνία και όχι η κοινωνία την οικονομία.**

Αυτή την ταυτότητα κι αυτή την κουλτούρα μπορούμε να τις διεκδικήσουμε υιοθετώντας μια πραγματικά χειραφετητική πολιτική και αρνούμενοι την πολιτική του στάτους κβο και της βιοπολιτικής του φόβου, των καταστάσεων έκτακτης ανάγκης και της διαρκούς εξαίρεσης.

Στην Ήπειρο, πέρα απ' τα παραπάνω, **καλούμαστε να πάμε στις κάλπες** των εκλογών έχοντας και μία μεγάλη **αρνητική πρωτιά**, καθώς είμαστε, προφανώς **με ευθύνες του πολιτικού μας προσωπικού**, μέσα στις **τέσσερις πιο φτωχές περιοχές** της Ευρώπης.

Σ' αυτές λοιπόν τις εκλογές οι Ηπειρώτες και οι Ηπειρώτισσες καλούνται –και μ' αυτή την γνώση- **να επιλέξουν ανάμεσα σε δύο πολιτικές αντιλήψεις:**

- Σ' αυτήν που **διαμορφώνει ένα θεσμικό πλαίσιο**, όπως ο Καλλικράτης, απολύτως **προσαρμοσμένο στις νεοφιλελεύθερες πολιτικές**, καθώς προχωράει στο **ξεπούλημα** της περιουσίας των Δήμων και της Περιφέρειας μέσω του ΤΑΙΠΕΔ και την απόδοση της διαχείρισης των υδάτινων πόρων, της ενέργειας και των σκουπιδιών σε ιδιώτες με πελατειακά-κομματικά κριτήρια. Σ' αυτή που **απαξιώνει** το Πανεπιστήμιο και το ΤΕΙ, **περικόπτει** τις δαπάνες για την υγεία και υποστηρίζει την **ιδιωτική πρωτοβουλία ως το μοναδικό μοντέλο** παροχής ποιοτικών υπηρεσιών και ανάπτυξης των παραγωγικών και μεταποιητικών δραστηριοτήτων ή
- σ' αυτήν που επιδιώκει τη **διακοπή της εκποίησης** κομβικών παραγωγικών μονάδων, όπως η συνεταιριστική Δωδώνη, την **ενίσχυση** της πρωτογενούς και της δευτερογενούς παραγωγής, την **ενδυνάμωση** της κοινωνικής οικονομίας (ενώσεις και ομάδες παραγωγών) και τη **σύνδεση** του κόσμου της παραγωγής και των υπηρεσιών με την ερευνητική δραστηριότητα των εκπαιδευτικών μας ιδρυμάτων.

Και ασφαλώς, οι συμπολίτες μας γνωρίζουν καλά πως **αυτές οι διαφορετικές αντιλήψεις δεν εξαντλούνται στο θεωρητικό επίπεδο. Υλοποιούνται και η εφαρμογή τους έχει συνέπειες, που, αργά ή γρήγορα, γίνονται σε όλους μας επώδυνα αντιληπτές.**

Έτσι, για παράδειγμα, ο «ανεξάρτητος» **απερχόμενος Περιφερειάρχης Ηπείρου, συνεπής** ασφαλώς με την **ιδεολογία** και την **πολιτική του τοποθέτηση, ταυτίστηκε** -με άμεσα αποτελέσματα για τους Ηπειρώτες κτηνοτρόφους, παραγωγούς γάλακτος και με έμμεσα για ολόκληρη την τοπική οικονομία και κοινωνία- με τη **νεοφιλελεύθερη αντίληψη των δανειστών και των εγκώριων υποστηρικτών τους**. Αυτό εκφράστηκε με την **επίθεση στο συνεταιριστικό μοντέλο παραγωγής** υπέρ των κερδοφόρων για λίγους, ιδιωτικοποιήσεων, όπως συνέβη στην περίπτωση της πώλησης της ΔΩΔΩΝΗ ΑΕ, αλλά και με τη **σύνδεσή του με μια απ' τις καταστροφικότερες επιθέσεις που δέχεται η γαλακτοπαραγωγική κτηνοτροφία**, όχι μόνο στην Ήπειρο, αλλά και σε ολόκληρη την Ελλάδα. Καθώς, σύμφωνα με την επιστολή παραίτησης τού μέχρι πρότινος Αναπληρωτή Υπουργού Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων κ. Μάξιμου Χαρακόπουλου, η επιμήκυνση του

χρόνου ζωής του «φρέσκου γάλακτος», που αναφέρεται κωδικοποιημένα ως «πρόταση Κακριμάνη», συμφωνήθηκε με την τρόικα και εμφανίστηκε ξαφνικά ως προαπαιτούμενο για την καταβολή της επόμενης δόσης.

Η πολιτική αντίληψη λοιπόν ενός Περιφερειάρχη σχηματοποιήθηκε σε **πρόταση**, η οποία έγινε **αποδεκτή από** τον Υπουργό Ανάπτυξης και την τρόικα, **τους «πάνω»**.

Ήταν **βολική** για την **μειοψηφία των «πάνω»** και **επιζήμια** για την **πλειοψηφία των «κάτω»**.

Οι **πολίτες της Ηπείρου** καλούνται, επίσης, να **επιλέξουν** ανάμεσα:

- Σ' αυτούς που **αντιμετωπίζουν το φυσικό περιβάλλον**, που στην περιοχή μας είναι ιδιαίτερου φυσικού κάλλους με πολλές προστατευόμενες περιοχές Natura, **σαν τροχοπέδη για την οικονομική ανάπτυξη** και
- σ' εμάς που θεωρούμε πως **η οικονομία μπορεί να λειτουργήσει ισόρροπα με τη φύση**, αρκεί να γίνεται σεβαστός ο χρόνος της, η δυνατότητά της να αναπαράγεται αλλά και να αποκαθίστανται οι βλάβες της.

Σ' αυτές τις εκλογές οι πολίτες **θα αποφασίσουν** αν θέλουν:

- Έναν **αποδυναμωμένο, περιφεριαρχι-κεντρικό Θεσμό, εξαρτημένο από την κεντρική εξουσία** και κυρίως από τον κάθε κ. Φούχτελ, χωρίς πολλές δυνατότητες ουσιαστικής παρέμβασης και δράσης... ή
- ένα **Θεσμό περισσότερο συλλογικό, διαφανή, δημοκρατικό, με αυξημένη την κοινωνική συμμετοχή** (τοπικά δημοψη-φίσματα) αλλά και **με άρση των ανισοτήτων** μεταξύ των ενοτήτων εντός της ίδιας Περιφέρειας αλλά και μεταξύ των Περιφερειών της χώρας.

Οι συμπολίτες μας **καλούνται να στηρίξουν:**

- **Μία αντίληψη**, που, με το πρόσχημα της αντιμετώπισης της φτώχειας, **προσβάλλει** τους δοκιμαζόμενους συνανθρώπους μας μέσω της ελεημοσύνης που συνοδεύεται με έκδηλα ή άδηλα ρατσιστικά στοιχεία... ή
- **την αντίληψη** που **θέλει τον άνθρωπο να συν-πάσχει** με τους ανθρώπους που υποφέρουν, ανεξάρτητα από φυλετική ή άλλη προέλευση. Που θέλει **μία Περιφερειακή διοίκηση που τους επιστρέφει την αξιοπρέπιά τους** μέσα από την αξιοποίηση δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης (κοινωνική πολιτική στέγης,

τροφής κ.ά.) αλλά, κυρίως, με την αντιμετώπιση της ανεργίας και της φτώχειας μέσα από την ενίσχυση της κοινωνικής (συνεταιριστικής) οικονομίας και των συμμετοχικών θεσμών τοπικής δράσης (ανακατανομή πόρων των χρηματοδοτικών εργαλείων σε έργα ωφέλιμα για την κοινωνία, στην κατεύθυνση της αντιμετώπισης της ανθρωπιστικής κρίσης και της ενίσχυσης της κοινωνικής οικονομίας).

Ο δικός μας **στόχος** είναι να γίνει η Ήπειρος **χώρος ανάπτυξης και ζωής** για **όλους** τους κατοίκους της.

Κι αυτό το στοιχείο έχει ως **προϋπόθεση την συμμετοχή** όλων όσοι ζουν και εργάζονται εδώ, όσο περισσότερων **πολιτών, φορέων και συλλογικοτήτων στοιχίζονται στις γραμμές του αγώνα επιβίωσης** που δίνουμε **κόντρα στα παγιωμένα κατεστημένα συμφέροντα**, κόντρα σ' αυτούς που αντιμετωπίζουν λογιστικά την κοινωνία και επιδιώκουν να μην αλλάξει τίποτε, εκτός από την αύξηση των κερδών τους.

Αυτοί είναι το δικό μας όπλο για

- ✘ να ανατρέψουμε** τα σχέδιά τους,
- ✘ να βάλουμε τέλος** στο τέλμα,
- ✘ να κάνουμε** μια νέα **αρχή**,
- ✘ να ανακτήσουμε** τα όνειρα, την ελπίδα και την αξιοπρέπεια μας,
- ✘ να πατήσουμε** πάνω τους, να **αλλάξουμε** σελίδα, να **δυναμώσουμε** και να **φύγουμε** μπροστά,
- ✘ να κάνουμε τον τόπο μας «ΗΠΕΙΡΟ ΑΝΑΤΡΟΠΗΣ».**

Α. Ο ΘΕΣΜΟΣ ΤΗΣ ΑΙΡΕΤΗΣ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΣ

Α.1. Αιρετή Περιφέρεια και «Καλλικράτης»

Το θεσμικό πλαίσιο που δημιούργησε ο «Καλλικράτης» για την αιρετή Περιφέρεια είναι ασφυκτικό και απολύτως προσαρμοσμένο στη στόχευση της εφαρμογής των νεοφιλελεύθερων πολιτικών στο χώρο της Αυτοδιοίκησης.

Η βασική κριτική στον «Καλλικράτη» σε σχέση με την αιρετή Περιφέρεια εστιάζεται σε επτά σημεία:

- ❖ αντιδημοκρατική λειτουργία, περιφερειαρχοκεντρικός χαρακτήρας και ασφυκτικός κανονισμός λειτουργίας του Περιφερειακού Συμβουλίου,
- ❖ αναποτελεσματικότητα εξαιτίας της γραφειοκρατίας, σύγχυση αρμοδιοτήτων μεταξύ Δήμου, Περιφέρειας, Αποκεντρωμένης Διοίκησης και Υπουργείων, αδιέξοδες ρυθμίσεις για τον Περιφερειακό Συμπαραστάτη του Πολίτη και της Επιχείρησης και την Περιφερειακή Επιτροπή Διαβούλευσης,
- ❖ αδιαφανής λειτουργία και ελλιπής δημόσια λογοδοσία,
- ❖ μη καλλιέργεια περιφερειακής συνείδησης και διαιώνιση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων (διατήρηση των Νομών ως δομικών μονάδων των Περιφερειών),
- ❖ απουσία κοινωνικής συμμετοχής (απουσία ρυθμίσεων για κοινωνική εκπροσώπηση, συμμετοχή φορέων, τοπικά δημοψηφίσματα, συμμετοχικό προϋπολογισμό),
- ❖ απουσία αυτοδιοικητικού χαρακτήρα (κυρίως τεχνικές, διαχειριστικές λειτουργίες και διεκπεραίωση των κεντρικών κατευθύνσεων) και
- ❖ αντιαναπτυξιακή προσέγγιση (απουσία δημοκρατικού αναπτυξιακού σχεδιασμού ανά Περιφέρεια, τεχνοκρατική προσέγγιση της διαχείρισης του ΕΣΠΑ, Παρατηρητήριο Οικονομικής Αυτοτέλειας ΟΤΑ).

Μνημόνια και Περιφερειακή Διοίκηση

Ο Καλλικράτης διαμόρφωσε το έδαφος για την σταδιακή αποδόμηση της Τοπικής Αυτοδιοίκησης. Το σχέδιο συνεχίστηκε με τα μνημόνια και τα

μεσοπρόθεσμα προγράμματα, αξιοποιώντας το τρίπτυχο: υποχρηματοδότηση - απολύσεις - ιδιωτικοποιήσεις.

Συγκεκριμένα:

- ✱ Πάνω από 300 αρμοδιότητες μεταφέρθηκαν στην Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση ενώ υπήρξε παράλληλη μείωση κατά περίπου 40% των πόρων της,
- ✱ η λειτουργία του «Παρατηρητηρίου Οικονομικής Αυτοτέλειας» (συστάθηκε με τα άρθρα 3 του νόμου 4111/13 και 76 του 4472/13) κατήργησε ουσιαστικά την αυτοτέλεια του θεσμού και μετέτρεψε την Τοπική Αυτοδιοίκηση σε κρατική υπηρεσία,
- ✱ εφαρμόστηκε η μέθοδος του «ξαφνικού θανάτου» με την κατάργηση (σε πρώτη φάση) των κλάδων της δημοτικής αστυνομίας και των σχολικών φυλάκων,
- ✱ οι απολύσεις στους ΟΤΑ Α' και Β' βαθμού οδηγεί στην κατάρρευση των υπηρεσιών. Με αυτόν τον τρόπο ανοίγει ο δρόμος για απαξίωση του δημόσιου ρόλου και χαρακτήρα τους, με επόμενο βήμα την ιδιωτικοποίηση των υπηρεσιών τους.

Στην αρμοδιότητα των Δήμων και των Περιφερειών βρίσκονται τομείς που παρουσιάζουν ιδιαίτερο οικονομικό ενδιαφέρον για ιδιώτες επενδυτές, όπως η αποκομιδή και διαχείριση των απορριμμάτων, οι υπηρεσίες ύδρευσης και ηλεκτροφωτισμού, οι κοινωνικές δομές, οι αθλητικές και πολιτιστικές υπηρεσίες. Γι' αυτό και οργανώνεται και επιχειρείται το ξεπούλημα της δημόσιας περιουσίας, βοηθώντας και του περάσματος της περιουσίας των Δήμων και των Περιφερειών στο ΤΑΙΠΕΔ.

Σ' αυτό το τοπίο η πλειονότητα -δυστυχώς- των Περιφερειακών Αρχών είτε συνέβαλε, είτε συναίνεσε, είτε ανέχτηκε την πολιτική που οδήγησε την αυτοδιοίκηση στη δύσκολη σημερινή κατάσταση.

Γι' αυτό, περισσότερο από ποτέ, επιβάλλεται η ισχυροποίηση αυτοδιοικητικών σχημάτων που δεν εμφανίζονται προεκλογικά και διαλύονται την επομένη των εκλογών, αλλά ενεργοποιούν τις τοπικές κοινωνίες, οργανώνουν τη συγκρότηση ενός μετώπου κοινωνικών και πολιτικών δυνάμεων που, αφενός μεν, θα αποτελέσει το εφαλτήριο για την δημιουργία ενός διαφορετικού μοντέλου και στη διοίκηση και στην ανάπτυξη της Περιφέρειας και αφετέρου θα ανατρέψει το σημερινό πολιτικό σκηνικό και στην Αυτοδιοίκηση και στην κεντρική πολιτική σκηνή.

A.2. Η πρότασή μας για τον Θεσμό

Εμείς αντιλαμβανόμαστε την ανατροπή του «Καλλικράτη» ως μία ριζική αλλαγή κατεύθυνσης στο χώρο της Αυτοδιοίκησης, η οποία σχετίζεται με τη γενικότερη μάχη που δίνει η Αριστερά σε όλη την Ευρώπη κατά του νεοφιλελευθερισμού και των επιπτώσεών του στο πεδίο των δημοκρατικών θεσμών.

Το μοντέλο που προτείνουμε για την Περιφέρεια, στηρίζεται στις ακόλουθες αρχές:

Εμβάθυνση της δημοκρατικής λειτουργίας της Περιφερειακής Διοίκησης

- ✘ Εσωτερική ανακατανομή των αρμοδιοτήτων με μείωση των αρμοδιοτήτων του μονοπρόσωπου οργάνου (Περιφερειάρχη) και αντίστοιχη ισχυροποίηση του Περιφερειακού Συμβουλίου και των λοιπών συλλογικών οργάνων,
- ✘ υποχρεωτική ακρόαση των ενδιαφερόμενων πολιτών ή φορέων ή όσων κατά περίπτωση προτείνονται από τους περιφερειακούς συμβούλους στις συνεδριάσεις των επιτροπών,
- ✘ ενίσχυση και προαγωγή του ρόλου των περιφερειακών παρατάξεων και της συλλογικής λειτουργίας τους.

Διαφάνεια και δημόσια λογοδοσία

- ✘ Διεύρυνση της δυνατότητας ελέγχου των Περιφερειακών Αρχών από τις Περιφερειακές Παρατάξεις,
- ✘ αυξημένη πλειοψηφία για τη λήψη απόφασης αντίθετης με την εισήγηση των υπηρεσιών της Περιφέρειας,
- ✘ θέσπιση ένομων συνεπειών για τη μη πραγματοποίηση της ετήσιας απολογιστικής συνεδρίασης και για τη μη ανάρτηση των αποφάσεων στο διαδίκτυο.

Ενίσχυση της κοινωνικής συμμετοχής – Συμμετοχή στον κοινωνικό έλεγχο

- ✘ Θέσπιση και ενίσχυση του θεσμού του τοπικού δημοψηφίσματος, είτε:
 - ✓ κατόπιν πρότασης του Περιφερειάρχη και απόφασης (με απλή πλειοψηφία του συνόλου) του Περιφερειακού Συμβουλίου,
 - ✓ κατόπιν πρότασης ορισμένου αριθμού Περιφερειακών Συμβούλων και απόφασης (με αυξημένη πλειοψηφία) του Περιφερειακού Συμβουλίου
 - ✓ κατόπιν πρότασης (συλλογή υπογραφών) ορισμένου ποσοστού (λ.χ. ενδεικτικά του 1%) του εκλογικού σώματος της Περιφέρειας,
- ✘ ενίσχυση του ανοικτού ηλεκτρονικού διαλόγου και δημιουργική συνεργασία με τους πολίτες της Ηπείρου μέσω
 - ✓ ανάρτησης της ημερήσιας διάταξης του Περιφερειακού Συμβουλίου μια βδομάδα πριν την συνεδρίαση για κατάθεση σκέψεων – απόψεων από πολίτες,
 - ✓ αναμετάδοσης των συνεδριάσεων του Π.Σ. και όλων των συλλογικών οργάνων της Περιφέρειας μέσω της ιστοσελίδας της Περιφέρειας,
 - ✓ δημιουργίας ηλεκτρονικής σελίδας παραπόνων,

Άρση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων και καλλιέργεια ενιαίας περιφερειακής συνείδησης

- ✘ Συνεδρίαση του Περιφερειακού Συμβουλίου εκτός της έδρας της Περιφέρειας σε τακτά προκαθορισμένα διαστήματα και απαραίτητα όταν πρόκειται για θέματα μείζονος σημασίας μιας περιφερειακής Ενότητας,
- ✘ αλλαγή των οργανισμών των Περιφερειών και αποκέντρωση των Υπηρεσιών τους σε θεματική βάση, με εγκατάστασή τους στην περιοχή που εξυπηρετεί καλύτερα το έργο της ειδικότερης θεματικής τους,
- ✘ δημιουργία ειδικής αυτοτελούς υπηρεσίας που θα παρακολουθεί και θα καταγράφει τη διαχρονική εξέλιξη των βασικών δημογραφικών, οικονομικών και κοινωνικών μεγεθών της Περιφέρειας.

Απαραίτητα επιπλέον βήματα

- ✘ Αποδέσμευση της αιρετής αυτοδιοίκησης από την αποκεντρωμένη διοίκηση και διασφάλιση της αυτονομίας της,
- ✘ εύχρηστη κωδικοποίηση του συνόλου της νομοθεσίας που αφορά την Περιφερειακή Αυτοδιοίκηση,
- ✘ πραγματική εφαρμογή του τεκμηρίου της αρμοδιότητας των αιρετών Περιφερειών για τις περιφερειακές υποθέσεις της περιοχής αρμοδιότητάς τους,
- ✘ μεταβίβαση στις Περιφέρειες του συνόλου των σχετικών με περιφερειακά ζητήματα αρμοδιοτήτων (των κρατικών συμπεριλαμβανομένων) που αυτές μπορούν να ασκήσουν,
- ✘ υποχρεωτική γνωμοδότηση των Περιφερειών για κάθε σημαντικό κρατικό μέτρο/απόφαση που αφορά την περιοχή ευθύνης τους,
- ✘ διεύρυνση της προβλεπόμενης συνεργασίας των περιφερειακών αρχών με τους προϊσταμένους των Αποκεντρωμένων στην αντίστοιχη περιφέρεια Υπηρεσιών κάθε Υπουργείου (λ.χ. με τους Περιφερειακούς Διευθυντές Εκπαίδευσης, τους Διευθυντές των Υγειονομικών Περιφερειών κ.λπ.).

Επιπλέον:

Η κατανομή αρμοδιοτήτων μεταξύ κεντρικού κράτους και αυτοδιοίκησης πρέπει να είναι σαφής, εύληπτη και σταθερή και να μην μπορεί να μεταβληθεί με την έκδοση απλών υπουργικών αποφάσεων.

Η μεταβίβαση αρμοδιοτήτων στην αυτοδιοίκηση πρέπει να συνοδεύεται από τη μεταφορά των απαιτούμενων πόρων. Θα πρέπει να είναι θεσμοθετημένο το δικαίωμα άρνησης άσκησης οποιασδήποτε αρμοδιότητας που μεταφέρεται στην Περιφέρεια, όταν δεν έχουν εξασφαλισθεί εκ των προτέρων οι αναγκαίοι πόροι και το αντίστοιχο απαραίτητο προσωπικό.

Σημαντικό είναι επίσης στη συγκεκριμένη συγκυρία η Περιφέρεια να μπορεί να αποτελέσει

- ✘ μοχλό παραγωγικής ανασυγκρότησης, μιας και αποτελεί κεντρικό υποκείμενο του χωρικού προγραμματισμού της κοινωνικο-οικονομικής ανάπτυξης και
- ✘ μοχλό οργάνωσης της αλληλεγγύης και υπεράσπισης της κοινωνικής συνοχής με την άμεση στήριξη του εισοδήματος και τη δημιουργία ενός «πέπλου προστασίας», όσων σήμερα πλήττονται

περισσότερο από την κρίση, δηλαδή των ανέργων, των εργαζομένων στις τοπικές επιχειρήσεις των μικροαγροτών και των συνταξιούχων κ.λ.π.

Ο παραπάνω ρόλος της Περιφέρειας θα πραγματοποιηθεί μέσα από ένα ολοκληρωμένο σχεδιασμό, ο οποίος θα αντιμετωπίζει, στην περιοχή αρμοδιότητάς της, τα φαινόμενα φτώχειας, ανεργίας, αποβιομηχάνισης, κλεισίματος επιχειρήσεων και θα βάζει τα θεμέλια της παραγωγικής ανασυγκρότησης της.

Το Περιφερειακό πρόγραμμα θα αποτελεί βασικό εργαλείο αυτού του σχεδιασμού.

Β. Η ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΗΠΕΙΡΟΥ

Β.1. Γενικά χαρακτηριστικά

Η Περιφέρεια Ηπείρου περιλαμβάνει τις Περιφερειακές Ενότητες Άρτας, Ιωαννίνων, Θεσπρωτίας και Πρέβεζας.

Η συνολική της έκταση είναι 9.203 km² και καλύπτει το 7% της συνολικής έκτασης της χώρας. Ο πληθυσμός της Περιφέρειας Ηπείρου ανέρχεται σύμφωνα με την απογραφή πληθυσμού του 2011, σε 336.650. Η Περιφέρεια Ηπείρου είναι η ένατη σε πληθυσμό Περιφέρεια της χώρας και συγκεντρώνει το 3,1% του πληθυσμού.

Διοικητική διαίρεση - Ο.Τ.Α.

Διοικητικά, η Περιφέρεια Ηπείρου περιλαμβάνει τους ακόλουθους Οργανισμούς Τοπικής Αυτοδιοίκησης, ανά Περιφερειακή Ενότητα:

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΑΡΤΑΣ - Έδρα Άρτα

ΔΗΜΟΣ ΑΡΤΑΙΩΝ - Έδρα Άρτα, 43.166

ΔΗΜΟΣ ΓΕΩΡΓΙΟΥ ΚΑΡΑΪΣΚΑΚΗ - Έδρα Άνω Καλεντίνη, 5.780

ΔΗΜΟΣ ΚΕΝΤΡΙΚΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ - Έδρα Βουργαρέλι, 6.178

ΔΗΜΟΣ ΝΙΚΟΛΑΟΥ ΣΚΟΥΦΑ - Έδρα Πέτα, 12.753

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΙΩΑΝΝΙΝΩΝ - Έδρα Ιωάννινα

ΔΗΜΟΣ ΔΩΔΩΝΗΣ - Έδρα Αγία Κυριακή, 9.693

ΔΗΜΟΣ ΖΑΓΟΡΙΟΥ - Έδρα Ασπράγγελοι, 3.724

ΔΗΜΟΣ ΖΙΤΣΑΣ - Έδρα Ελεούσα, 14.766

ΔΗΜΟΣ ΙΩΑΝΝΙΤΩΝ - Έδρα Ιωάννινα, 112.486

ΔΗΜΟΣ ΚΟΝΙΤΣΑΣ - Έδρα Κόνιτσα, 6.362

ΔΗΜΟΣ ΜΕΤΣΟΒΟΥ - Έδρα Μέτσοβο, 6.196

ΔΗΜΟΣ ΠΩΓΩΝΙΟΥ - Έδρα Καλπάκι, 8.960

ΔΗΜΟΣ ΒΟΡΕΙΩΝ ΤΖΟΥΜΕΡΚΩΝ - Έδρα Πράμαντα, 5.714

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΘΕΣΠΡΩΤΙΑΣ - Έδρα Ηγουμενίτσα

ΔΗΜΟΣ ΗΓΟΥΜΕΝΙΤΣΑΣ - Έδρα Ηγουμενίτσα, 25.814

ΔΗΜΟΣ ΣΟΥΛΙΟΥ - Έδρα Παραμυθιά, 10.063

ΔΗΜΟΣ ΦΙΛΙΑΤΩΝ - Έδρα Φιλιάτες, 7.710

ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗ ΕΝΟΤΗΤΑ ΠΡΕΒΕΖΑΣ – Έδρα Πρέβεζα

ΔΗΜΟΣ ΖΗΡΟΥ - Έδρα Φιλιππιάδα, 13.892

ΔΗΜΟΣ ΠΑΡΓΑΣ - Έδρα Καναλάκι, 11.866

ΔΗΜΟΣ ΠΡΕΒΕΖΑΣ - Έδρα Πρέβεζα, 31.733

Γεωμορφολογία Περιφέρειας Ηπείρου

Στην Περιφέρεια Ηπείρου υπάρχουν τέσσερις (4) βασικές ζώνες :

- ☛ η παράκτια ζώνη της Θεσπρωτίας και της Πρέβεζας, η οποία χαρακτηρίζεται από τουριστική ανάπτυξη, θαλάσσιες μεταφορές, αλιεία και ιχθυοκαλλιέργεια και συγκεντρώνει σημαντικές αναπτυξιακές δυνατότητες,
- ☛ η ζώνη των ορεινών όγκων που εκτείνεται κατά μήκος του ανατολικού ορίου της Περιφέρειας στις Π.Ε. Άρτας (κεντρικά και νότια Τζουμέρκα) και Ιωαννίνων (Ζαγόρι, Μέτσοβο, Κόνιτσα, βόρεια Τζουμέρκα) και παρουσιάζει δυνατότητες τουριστικής ανάπτυξης, βάσει των συγκριτικών πλεονεκτημάτων που διαθέτει (παραδοσιακοί οικισμοί, ιστορική – πολιτιστική κληρονομιά, περιοχές φυσικού κάλλους),
- ☛ η ζώνη γεωργικής γης με δυνατότητα υψηλής απόδοσης, η οποία εκτείνεται τόσο στο νοτιοδυτικό τμήμα της Περιφέρειας (τμήματα των Π.Ε. Άρτας και Πρέβεζας) όσο και στο βορειοδυτικό τμήμα της (κάμπος Κεστρίνης – Ασπροκκλησίου - Σαγιάδας, κάμπος Παραμυθιάς-Αχέροντα) στο οποίο συγκεντρώνεται και το μεγαλύτερο μέρος των αρδευτικών έργων και
- ☛ η ευρύτερη ζώνη των ορεινών και ημιορεινών περιοχών. Η τελευταία αυτή ζώνη, που είναι και η πλέον εκτεταμένη, παρουσιάζει περιορισμένες αναπτυξιακές δυνατότητες, λόγω της ορεινότητας του εδάφους και της γεωγραφικής απομόνωσης. Οι μόνες πεδινές εκτάσεις είναι των νομών Άρτας και Πρεβέζης, καθώς και οι κοιλάδες των ποταμών Αχέροντα και Θύαμη.

Η περιοχή διακρίνεται από την ύπαρξη πυκνού αστικού δικτύου με κύριο πόλο ανάπτυξης τα Ιωάννινα και δευτερεύοντες τις πόλεις της Άρτας, Ηγουμενίτσας και Πρέβεζας. Διασχίζεται από εθνικό και επαρχιακό οδικό δίκτυο με κυριότερο πλέον την Εγνατία οδό ενώ δεν υπάρχει σιδηροδρομικό δίκτυο. Επίσης συνδέεται με τη γειτονική Αλβανία, μέσω του συνοριακού σταθμού της Κακαβιάς και του Μαυροματίου Θεσπρωτίας. Το λιμάνι της Ηγουμενίτσας αποτελεί πύλη εισόδου – εξόδου για τη νότια Ευρώπη για επιβάτες και εμπορεύματα. Η αεροπορική διασύνδεση είναι ελλιπής καθώς υπάρχει μόνο ένα αεροδρόμιο το «Βασιλεύς Πύρρος» των Ιωαννίνων.

Β.2 Η κατάσταση στην Περιφέρεια Ηπείρου σήμερα

Γενικός απολογισμός

Η Περιφέρεια Ηπείρου είναι σήμερα η φτωχότερη Περιφέρεια της Ελλάδας και συγχρόνως η τέταρτη φτωχότερη στην Ευρώπη. Και δεν φτάνει αυτό, βαδίζει με ακόμη πιο γρήγορους ρυθμούς σε βαθύτερη φτώχεια και σε εγκατάλειψη. Αποτέλεσμα της εφαρμογής των πότε συντηρητικών και πότε εκσυγχρονιστικών, τελευταία μνημονιακών, όλων πάντως καταστροφικών για την Ήπειρο, πολιτικών.

Η περιοχή μας πρόκειται να βρεθεί μπροστά σε οξυμένα προβλήματα, παλιά και νέα όπως :

- τα αδιέξοδα, που δημιουργεί το κυρίαρχο μοντέλο ανάπτυξης, και η υστέρησή της σε σχέση με τον κεντρικό κορμό της χώρας,
- η εμβάθυνση ενδοπεριφερειακών και διαπεριφερειακών ανισοτήτων,
- η απουσία στρατηγικών μακράς πνοής, αναπτυξιακών επιλογών με άξονα τη βιωσιμότητα αλλά και πολιτικών για τη λειτουργική ένταξή της στον ευρύτερο βαλκανικό και αδριατικό της περίγυρο,
- η εκποίηση και ιδιωτικοποίηση του δημόσιου πλούτου της και η παράδοσή του στην κερδοσκοπία των ιδιωτικών συμφερόντων,
- η αυξανόμενη φτώχεια και ανεργία (30.4% στο γενικό πληθυσμό σύμφωνα με τα στοιχεία της ΕΛΣΤΑΤ για το 2013) σε όλο το φάσμα της Περιφέρειας,
- η πληθυσμιακή συρρίκνωση και γήρανση,
- η εγκατάλειψη του ορεινού χώρου και η αστικοποίηση χωρίς σχεδιασμό ενσωμάτωσης, υποδομές και υπηρεσίες,
- η υστέρηση σε βασικές κατηγορίες δημόσιων μέσων συγκοινωνίας και μεταφοράς, με χαρακτηριστική την απουσία σιδηροδρομικού δικτύου και την απειλή της ιδιωτικοποίησης βασικών συγκοινωνιακών υποδομών, όπως του λιμανιού της Ηγουμενίτσας και του αεροδρομίου Ιωαννίνων.
- η υποχρηματοδότηση και απαξίωση των υποδομών εκπαίδευσης, υγείας και κοινωνικής προστασίας της Περιφέρειας,
- η υποβάθμιση του ανεκτίμητου περιβαλλοντικού της πλούτου, η ανεξέλεγκτη λειτουργία παραγωγικών δραστηριοτήτων και η

ανικανότητα ορθολογικής διαχείρισης του προβλήματος των αποβλήτων.

Τα προβλήματα αυτά δεν οφείλονται ούτε στο ορεινό ανάγλυφο ούτε στην κακή τύχη της περιοχής. Αντίθετα απορρέουν από τις επιλογές της πολιτικής εξουσίας και της μειοψηφικής άρχουσας τάξης της περιοχής, από την επιβολή του νεοφιλελεύθερου παραγωγικού και καταναλωτικού μοντέλου, από τη σπατάλη πόρων σε ασκήσεις πελατειακής αναπαραγωγής και ασφαλώς επιδεινώνονται από την εφαρμογή των όρων του μνημονίου.

Κριτική στα πεπραγμένα της απερχόμενης περιφερειακής αρχής

Στην Περιφέρεια Ηπείρου, όπως και σε άλλες Περιφέρειες της χώρας, όπου η Περιφερειακή αρχή υποστήριζε ή και ταυτιζόταν με την κυβερνητική πολιτική, ακολουθήθηκε πιστά και χωρίς αντιδράσεις η εφαρμογή των νεοφιλελεύθερων πολιτικών που επέβαλε ο «Καλλικράτης» και τα μνημόνια. Ο Περιφερειάρχης Ηπείρου, πολιτεύθηκε ως απλός διεκπεραιωτής ενός γραφειοκρατικού μοντέλου, όχι μόνο χωρίς διάθεση ανατροπής ενός ασφυκτικού θεσμικού πλαισίου αλλά και ως υποστηρικτής των πλέον αντικοινωνικών, αντεργατικών και αντιαναπτυξιακών πολιτικών των τελευταίων χρόνων.

Σε αυτό το πλαίσιο, η περιφερειακή αρχή:

- έχει δρομολογήσει την παράδοση της διαχείρισης των σκουπιδιών στο ιδιωτικό κεφάλαιο,
- συναίνεσε στο ξεπούλημα της Δωδώνης, υπονομεύοντας την κτηνοτροφία, τη βασικότερη δραστηριότητα του πρωτογενή τομέα στην Περιφέρεια,
- συναινεί στο ξεπούλημα του φυσικού πλούτου και του περιβάλλοντος χωρίς σεβασμό του περιβαλλοντικού κεκτημένου και συμφωνία των Φορέων Διαχείρισης στις προστατευόμενες περιοχές,
- συναινεί για γιγαντιαίο αιολικό πάρκο στο Ανήλιο, μέσα στο Εθνικό Πάρκο Τζουμέρκων – Περιστερίου (η πλειοψηφία στην Επιτροπή Περιβάλλοντος υπερψήφισε τη ΜΠΕ),
- συναινεί για ιχθυοκαλλιέργειες μέσα στον Αμβρακικό, (υπερψήφιση από την πλειοψηφία στην Επιτροπή Περιβάλλοντος των αντίστοιχων ΜΠΕ) χωρίς ταυτόχρονα να δείχνει την ίδια σπουδή με αυτήν που δείχνει για την επένδυση και για την ορθή περιβαλλοντική τους λειτουργία,

- δεν πιέζει για την έκδοση του Προεδρικού Διατάγματος για την προστασία της λίμνης.
- δεν αντιτάχθηκε στην απαξίωση του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και στην απογύμνωσή του από το ανθρώπινο δυναμικό του,
- δεν προασπίστηκε την εύρυθμη λειτουργία του ΤΕΙ Ηπείρου όταν η διοίκηση ανέστειλε τη λειτουργία τους λόγω έλλειψης διδακτικού προσωπικού ούτε αντιτάχθηκε στην κατάργηση σημαντικών τμημάτων του,
- δεν αντιτάχθηκε στην αύξηση του ΕΦΚ στο πετρέλαιο θέρμανσης με αποτέλεσμα να είναι παραπάνω από εμφανές το πρόβλημα της αιθαλομίχλης ιδιαίτερα στην πόλη των Ιωαννίνων,
- αρνήθηκε να συζητήσει το «μαύρο» στην ΕΡΤ και «εξαφάνισε» από το Δελτίο Τύπου την ομόφωνη αντίθεση του Συμβουλίου στο κλείσιμο του πομπού της τοπικής ΕΡΑ,
- για αρκετούς μήνες προώθησε την τριτοκοσμική ΕΟΖ Πωγωνίου και στη συνέχεια άρχισε να ψελλίζει μισόλογα «προβληματισμού»,
- δεν αντιτάχθηκε στην καταστροφική εκτροπή του Αώου και μάλιστα ουδέποτε το θέμα του Σχεδίου Διαχείρισης Υδάτων ήρθε για συζήτηση στο Περιφερειακό Συμβούλιο,
- συμμετείχε προσωπικά ο κ. Κακριμάνης στη νομιμοποίηση της περιβόητης πίστας θαλάσσιου σκι στον υγρότοπο της Παμβώτιδας, στην αρχή βεβαιώνοντας ανακριβώς ότι δεν απαιτείται άδεια, στη συνέχεια ότι η έκταση είναι δημοτική ενώ και η Υπηρεσία της Περιφέρειας και το Υπουργείο την θεωρούν δημόσια και τέλος στέλνοντας μηχανήματα της Περιφέρειας στις σκαπτικές εργασίες,
- στηρίζει την εγκατάσταση μονάδας πετρελαιοειδών στη θέση «Γωνιά» της Ηγουμενίτσας, που συνδέεται με την ιδιωτικοποίηση και τη λεηλασία του δημόσιου λιμανιού,

Παράλληλα, τα τέσσερα χρόνια εφαρμογής του θεσμού, υπήρξε πλήρης υποβάθμιση του Περιφερειακού Συμβουλίου και κυριάρχησε η απουσία συζήτησης για τα μεγάλα προβλήματα της Ηπείρου.

Όλα τα παραπάνω είναι γνωστό πως συνιστούν πλευρές της δεδομένης, αντιλαϊκής και νεοφιλελεύθερης πολιτικής των μνημονιακών κυβερνήσεων.

Όμως ο ρόλος των Περιφερειακών Αρχών δεν είναι να στηρίζουν τις κυβερνητικές πολιτικές.

Και ασφαλώς, η περιφερειακή αρχή της Ηπείρου, όπως και όλες οι Περιφερειακές αρχές, δεν είναι ούτε τεχνικές υπηρεσίες, ούτε

διαχειριστικές αρχές, ώστε να αξιολογούνται μόνο από τα έργα και τις απορροφητικότητες.

Έχουν πρωτίστως πολιτικό ρόλο, επομένως κρίνονται και από το

- εάν και πώς αντιδρούν, εάν και πώς αντιτάσσονται στην κεντρική πολιτική που επηρεάζει την Περιφέρειά τους,
- εάν και πώς διεκδικούν θεσμική αναβάθμιση του ρόλου τους, ώστε να μπορεί να είναι στρατηγικός και λειτουργικός (και όχι διεκπεραιωτικός των επιλογών της Κυβέρνησης),
- εάν, πώς και προς ποια κατεύθυνση ιεραρχούν δράσεις και έργα, κατά πόσον οι σχεδιασμοί τους και τα εκτελούμενα έργα συμβάλλουν στην βελτίωση της καθημερινότητας των πολλών συμπολιτών μας, ή στα κέρδη και στη διευκόλυνση των λίγων,
- κατά πόσον οι δείκτες ανάπτυξης της περιοχής έχουν κοινωνικό αντίκρισμα ή μόνο λογιστικό (όπως το πρωτογενές πλεόνασμα),
- κατά πόσον οι δράσεις και οι αποφάσεις τους στηρίζουν την τοπική οικονομία,
- κατά πόσον φροντίζουν για τη δημιουργία κοινωνικών δομών υπέρ των αδύναμων συμπολιτών μας,
- κατά πόσον έχουν φροντίσει για τη δημιουργία υποδομών που εξασφαλίζουν θέσεις εργασίας.

Εκεί, ο απολογισμός της Περιφερειακής Αρχής της «Αξιοβίωτης Ανάπτυξης Ηπείρου» δεν δικαιολόγησε τον τίτλο της.

Παρέλαβαν την Ήπειρο ως φτωχότερη Περιφέρεια της Ελλάδας και την παραδίδουν ακριβώς στην ίδια θέση.

Η δική μας πρόταση για την Περιφέρεια Ηπείρου αφηγείται το μέλλον, αποτυπώνει το όραμά μας και με βάση αυτήν δίνουμε σήμερα την προεκλογική μάχη, ώστε να γίνει ευρύτερα αποδεκτή και θα δώσουμε και την μετεκλογική, από τη θέση της Περιφερειακής αρχής, για την υλοποίησή της.

Είναι ένα νέο συμβόλαιο με την κοινωνία της Ηπείρου και τους φορείς της.

Για να ανακουφιστεί η τοπική κοινωνία, να συγκρατηθεί η αποδιάρθρωση, να μπουν τα θεμέλια και να γίνουν τα πρώτα σταθερά βήματα για κοινωνική, παραγωγική, οικονομική και περιβαλλοντική ανασυγκρότηση της Ηπείρου.

Γ. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ

Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην απασχόληση υπήρξαν δραματικές για την Περιφέρεια Ηπείρου.

Σύμφωνα με τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής το ποσοστό της ανεργίας στην Περιφέρεια ανήλθε για το Δ' τρίμηνο του 2013 στο 28,4% έναντι του 25,5% του αντίστοιχου τριμήνου του 2012. Ενδεικτικά, η αναλογία απασχολούμενων ηλικίας άνω των 15 ετών ανά κλάδο οικονομικής δραστηριότητας έχει ως εξής: στον τομέα της γεωργίας, δασοκομίας, αλιείας απασχολείται το 21,7%, στο χονδρικό και λιανικό εμπόριο το 15,3%, το 9,8% στην εκπαίδευση, το 8,5% στη δημόσια διοίκηση και την άμυνα, το 8,2% στη μεταποίηση και το 7,7% σε δραστηριότητες παροχής υπηρεσιών καταλύματος και εστίασης.

Απερχόμενη περιφερειακή διοίκηση και απασχόληση

Οι πολιτικές της απερχόμενης περιφερειακής διοίκησης για ενίσχυση της απασχόλησης υπηρετούσαν τους κεντρικούς άξονες της πολιτικής της κυβέρνησης, η οποία επιχειρεί να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της ανεργίας μόνο μέσα από προγράμματα κατάρτισης και απόκτησης εργασιακής εμπειρίας (νομοθετώντας ταυτόχρονα με τέτοιο τρόπο που κάνει την ανεργία να καλπάζει και τα εργασιακά δικαιώματα να διαλύονται) και μέσα από προγράμματα επιχειρηματικότητας (με τις μικρομεσαίες όμως επιχειρήσεις να κλείνουν η μία μετά την άλλη κάτω απ' την ασκούμενη οικονομική και φορολογική κυβερνητική πολιτική).

Τα προγράμματα λοιπόν αυτά λειτούργησαν ως ψηφοθηρικό εμπόριο ελπίδας και ως μηχανισμός ανακύκλωσης των ανέργων σε έναν ολοένα συρρικνούμενο αριθμό θέσεων απασχόλησης. Και περισσότερο έπαιζαν τον ρόλο επιδόματος ανεργίας, παρά εξυπηρετούσαν τον στόχο του κάθε προγράμματος. Δεν υπήρχε σύνδεση της κατάρτισης με την αναπτυξιακή κατεύθυνση της Περιφέρειας (τους τομείς προτεραιότητας αυτής), ως εκ τούτου τα αντικείμενα κατάρτισης επιλέγονταν βάσει των δυνατοτήτων των παρόχων κατάρτισης (ΣΕΚ, ΙΕΚ, ΚΕΚ, εταιρείες συμβούλων) και όχι βάσει των αναγκών, που οι αναπτυξιακές προοπτικές καθόριζαν.

Εξαιτίας του ότι η ανεργία θα επανέλθει στο επίπεδο του 2008 σε περίπου 20 χρόνια (αν σταματούσε σήμερα η ύφεση και η οικονομία αναπτύσσονταν τα επόμενα χρόνια με τους ρυθμούς της προ της κρίσης δεκαετίας) απαιτείται η λήψη άμεσων μέτρων και η εφαρμογή

στοχευμένων πολιτικών προκειμένου να ενταχθούν οι μακροχρόνια αποκλεισμένοι από την αγορά εργασίας σε νέες θέσεις εργασίας,

Έτσι, η καταπολέμηση της ανεργίας, παρόλο που θεσμικά σήμερα η δυνατότητα της Περιφέρειας για αυτήν είναι περιορισμένη, αποτελεί κεντρικό πολιτικό στόχο στο πρόγραμμά μας.

Η πρότασή μας για την ενίσχυση της απασχόλησης

Οι Περιφέρειες να συγκεντρώνουν, θεσμικά, το μεγαλύτερο μέρος των αρμοδιοτήτων που αποκεντρώνονται στον τομέα της απασχόλησης με ουσιαστικό ρόλο στο σχεδιασμό και κυρίαρχο ρόλο στην εξειδίκευση των εθνικών πολιτικών σε περιφερειακό επίπεδο.

Σε αυτό πλαίσιο προτείνουμε:

- ✘ Σύνδεση της υλοποίησης προγραμμάτων για την καταπολέμηση της ανεργίας με την πολιτική για την απασχόληση και την επαγγελματική κατάρτιση, όπως αυτή ιεραρχείται από την Περιφερειακή Αρχή ώστε να εξυπηρετεί αποτελεσματικότερα την παραγωγική ανασυγκρότηση της περιοχής ευθύνης της,
- ✘ σύσταση ειδικής κοινωνικής επιτροπής που θα έχει την ευθύνη για το σχεδιασμό και την παρακολούθηση της υλοποίησης των προγραμμάτων για την καταπολέμηση της ανεργίας. Στην επιτροπή θα μετέχουν όλοι οι θεσμικοί και παραγωγικοί φορείς της Περιφέρειας (ΟΑΕΔ, Εργατικά Κέντρα, Επιμελητήρια, Πανεπιστήμιο/ΤΕΙ κ.λπ.),
- ✘ διεκδίκηση των απαιτούμενων πόρων και προσωπικού, ώστε η Περιφέρεια να έχει την κύρια ευθύνη υλοποίησης των πολιτικών για την απασχόληση στην περιοχή της,
- ✘ πολιτικές στήριξης της κοινωνικής και αλληλέγγυας οικονομίας και των μικρών επιχειρήσεων, μέσω των ενισχύσεων των επιχειρηματικών τους δραστηριοτήτων και των δικτύων,
- ✘ συγκράτηση των νέων στην Περιφέρεια και ενίσχυση της επιστροφής τους στην ύπαιθρο με θέσπιση μέτρων – κινήτρων γι' αυτό, στην κατεύθυνση της υποστήριξης δημιουργίας συνεταιριστικών επιχειρήσεων.

Δ. ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ

Σήμερα η χώρα βρίσκεται αντιμέτωπη με ανθρωπιστική κρίση. Η Ήπειρος, η φτωχότερη Περιφέρεια της χώρας δεν αποτελεί εξαίρεση. Εκατοντάδες άνθρωποι βρίσκονται εκτεθειμένοι στον κίνδυνο της φτώχειας και του κοινωνικού αποκλεισμού, εξαιτίας της ανεργίας και της άδικης ετεροβαρούς φοροεισπρακτικής πολιτικής που εφαρμόζει η κυβέρνηση. Τα στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής είναι συντριπτικά. Το Ακαθάριστο Εγχώριο Προϊόν της Περιφέρειας Ηπείρου μειώθηκε κατά 8,0% το 2011 σε σχέση με το 2010. Καταγραφή δεν έχει υπάρξει ακόμα για το 2012 και 2013, όμως αναμένεται η μείωση να είναι ακόμη μεγαλύτερη.

Η Περιφερειακή διοίκηση μπορεί να αποτελέσει βασικό μοχλό οργάνωσης και αλληλεγγύης και υπεράσπισης της κοινωνικής συνοχής με μέτρα και δράσεις που θα λειτουργήσουν ως ανάχωμα στη διάλυση του κοινωνικού ιστού.

Αρμοδιότητες Περιφέρειας και κοινωνική προστασία

Η Περιφέρεια όσον αφορά στην άσκηση κοινωνικής πολιτικής έχει περιορισμένο θεσμικά ρόλο. Μετά τον «Καλλικράτη» ανέλαβε τις αρμοδιότητες της Νομαρχιακής Αυτοδιοίκησης, εκτός από την παροχή επιδομάτων και τα βιβλιάρια ανασφάλιστων, με επιτελικό ρόλο στο σχεδιασμό κοινωνικών προγραμμάτων και στη διενέργεια κοινωνικών ερευνών.

Το μεγαλύτερο μέρος των αρμοδιοτήτων των πρώην Δ/νσεων Κοινωνικής Πρόνοιας των Νομαρχιακών Αυτοδιοικήσεων, συγκεντρώνονται πλέον στις έδρες των Περιφερειών. Η άσκηση των αρμοδιοτήτων πραγματοποιείται μέσω των Οργανικών Μονάδων των Περιφερειών, και τα αντίστοιχα τμήματα στις Περιφερειακές Ενότητες.

Η κοινωνική πολιτική που ασκείται μέχρι σήμερα, από την Περιφέρεια Ηπείρου, χαρακτηρίζεται από παντελή έλλειψη στρατηγικού σχεδιασμού και προγραμματισμού, με αποτέλεσμα η αντιμετώπιση των κοινωνικών προβλημάτων να μη βασίζεται στις πραγματικές ανάγκες.

Η πρότασή μας για την ενίσχυση της κοινωνικής προστασίας

Η Περιφερειακή αυτοδιοίκηση, στα όρια των αρμοδιοτήτων της, καλείται να αναλάβει το σχεδιασμό και την υλοποίηση πολιτικών που να στοχεύουν στο συντονισμό των υφιστάμενων και στο σχεδιασμό νέων προγραμμάτων κοινωνικού χαρακτήρα.

Προγραμμάτων που θα ανταποκρίνονται στα αιτήματα των ευπαθών κοινωνικών ομάδων του πληθυσμού και στη δυναμική τους ένταξη/επανένταξη στην οικονομική και κοινωνική ζωή, συμβάλλοντας μ' αυτόν τον τρόπο στην ανάπτυξη και αναβάθμιση της ποιότητας ζωής.

Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται:

- ✘ Καταγραφή των πραγματικών αναγκών και εντοπισμός των κενών στην παροχή υπηρεσιών προς ευπαθείς κοινωνικές ομάδες (παιδιά, ηλικιωμένους, ψυχικά ασθενείς κ.λ.π.)
- ✘ στρατηγικός, συνολικός σχεδιασμός με εμπλοκή όλων των εμπλεκόμενων μερών σε τοπικό, περιφερειακό και κεντρικό επίπεδο (συμμετοχή περιφερειακών υπηρεσιών, φορέων των ΟΤΑ, αυτοοργανωμένων δομών αλληλεγγύης κ.λ.π.),
- ✘ δημιουργία Περιφερειακού Κοινωνικού Ταμείου Αλληλεγγύης, που είναι ο ιμάντας αναδιανομής εισοδημάτων υπέρ των ομάδων που απειλούνται με κοινωνικό αποκλεισμό, στο πλαίσιο διαφανών κριτηρίων και με έσοδα που προέρχονται είτε από επιχορηγήσεις δημόσιων φορέων είτε τοπικών φορέων, είτε από εισφορές επαγγελματιών και επιχειρήσεων στο πλαίσιο Εταιρικής Κοινωνικής ευθύνης, είτε από κυρώσεις, είτε από δωρεές πολιτών,
- ✘ αναβάθμιση της λειτουργίας και στελέχωση των δομών κοινωνικής πρόνοιας,
- ✘ χρηματο-οικονομικός σχεδιασμός που θα διασφαλίζει επαρκώς τις απαιτούμενες τακτικές χρηματοροές.
- ✘ αξιοποίηση υποδομών και περιουσίας της Τ.Α. με ταυτόχρονη στήριξη δομών για την άμβλυνση των προβλημάτων στέγης, την βελτίωση της ποιότητας ζωής ατόμων τρίτης ηλικίας, την παροχή ιατροφαρμακευτικής περίθαλψης και διατροφής,
- ✘ ενίσχυση με το απαραίτητο προσωπικό και τις υλικοτεχνικές υποδομές των διευθύνσεων Δημόσιας Υγείας και Κοινωνικής Μέριμνας των Περιφερειακών Ενοτήτων,
- ✘ εμπλουτισμός του υπάρχοντος ηλεκτρονικού «Οδηγού του Πολίτη» με χρηστικές πληροφορίες για τους επισκέπτες και πολίτες της Περιφέρειας.

Προστασία Ατόμων με Ειδικές Ανάγκες

- ✘ Καταγραφή των ΑμεΑ και των οικογενειών τους, που κατοικούν στην περιφέρεια και κατηγοριοποίησή τους (δεδομένου ότι τα ΑμεΑ αποτελούν μια μεγάλη ανομοιογενή ομάδα πληθυσμού λόγω της διαφοροποίησης των κατηγοριών προβλημάτων π.χ. αισθητηριακά, κινητικά προβλήματα, χρόνιες ασθένειες κ.λ.π.), ώστε να εξειδικευθούν για κάθε κατηγορία οι πολιτικές για την υποστήρισή τους,
- ✘ συνεργασία της Περιφέρειας με δομές πρόνοιας, στην κατεύθυνση της ευαισθητοποίησης των πολιτών,
- ✘ διασφάλιση της ενεργής συμμετοχής των ίδιων των ατόμων με ειδικές ανάγκες και των οργανώσεών τους, στις διαδικασίες λήψης αποφάσεων για πολιτικές και προγράμματα, ιδιαίτερα εκείνων που τα αφορά,
- ✘ εκπαίδευση υπάλληλων πρώτης γραμμής, οι οποίοι έρχονται σε επαφή με ΑμεΑ για την εξυπηρέτησή τους,
- ✘ λειτουργία γραφείου που θα απευθύνεται στα ΑμεΑ και στις οικογένειές τους με αντικείμενα λειτουργίας του:
 - συμβουλευτική
 - πληροφόρηση περί δικαιωμάτων και παροχών
 - ψυχολογικής υποστήριξης.

Ισότητα των φύλων

Στο υπάρχον θεσμικό πλαίσιο λειτουργίας της Περιφέρειας, επιδιώκουμε συνεργασία με τους δήμους και την ενεργή συμμετοχή των τοπικών φορέων και των πολιτών, για να αναβαθμιστούν και να αποκτήσουν ουσιαστικό περιεχόμενο χάραξης και εφαρμογής πολιτικών για την ισότητα των φύλων στον επιχειρησιακό σχεδιασμό της Περιφέρειας με την εκπόνηση του Περιφερειακού Προγράμματος Ισότητας των Φύλων που θα επιδιώκει την ανατροπή των δραματικών κοινωνικών και οικονομικών επιπτώσεων των μνημονίων και την εγκαθίδρυση ενός νέου προτύπου οικονομικής και κοινωνικής αναπαραγωγής κοινωνικά δίκαιου και βιώσιμου

Ε. ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗ ΑΝΑΣΥΓΚΡΟΤΗΣΗ

Ε.1. Αγροτική ανασυγκρότηση Περιφέρειας Ηπείρου

Η Περιφέρεια Ηπείρου στηρίζεται παραδοσιακά στην αγροτική οικονομία. Η εντατική και εκτατική κτηνοτροφία, η εντατική κυρίως πτηνοτροφία, καθώς και η αλεία –των ιχθυοκαλλιεργειών συμπεριλαμβανομένων- κατέχουν πολύ υψηλή θέση στο σύνολο της παραγωγικής δραστηριότητας της Περιφέρειας Ηπείρου και αποτελούν την βάση για την ανάπτυξη σημαντικού τμήματος του δευτερογενούς τομέα. Επίσης, σημαντικό μερίδιο του πρωτογενούς τομέα κατέχουν και οι γεωργικές δραστηριότητες, όπως η καλλιέργεια των εσπεριδοειδών, των ακτινιδίων, των οπωροκηπευτικών και των ελαιόδενδρων.

Ο αγροτικός τομέας σε αριθμούς

Η Περιφέρεια Ηπείρου:

- παράγει το 2.2% του συνολικού Ακαθάριστου Εγχώριου Προϊόντος της χώρας,
- το 7,4% του περιφερειακού ΑΕΠ προέρχεται από το γεωργικό τομέα (στοιχεία 2008),
- η κτηνοτροφία συμμετέχει σε ποσοστό 65% στη συνολική ακαθάριστη αξία της παραγωγής του πρωτογενή τομέα (με το αντίστοιχο πανελλαδικό ποσοστό στο 39%) (στοιχείο πριν το 2008)
- η Περιφερειακή Ενότητα Πρέβεζας είναι δεύτερη πανελλαδικά στην εκτροφή χοίρων και τέταρτη στην εκτροφή αγελάδων γαλακτοπαραγωγής,
- η Περιφερειακή Ενότητα Ιωαννίνων είναι πρώτη πανελλαδικά στην εκτροφή πτηνών κρεοπαραγωγής ενώ η Περιφερειακή Ενότητα Άρτας, τέταρτη,
- η Π.Ε Ιωαννίνων είναι η 3^η παραγωγός περιοχή τυριού στη χώρα,
- η Περιφέρεια, στο σύνολό της, είναι η δεύτερη μεγαλύτερη παραγωγός εσπεριδοειδών,
- η παραγωγή πέστροφας καλύπτει το 55% της συνολικής παραγωγής της χώρας (2000),
- η ΠΕ Άρτας είναι πρώτη πανελλαδικά στην εξαγωγή καπνιστού χελιού.

Μνημονιακές πολιτικές και αγροτικός τομέας

Παρά τις ευσίωνες προοπτικές ανάπτυξης του πρωτογενούς τομέα παραγωγής, προφανώς με θετικές συνέπειες στην καταπολέμηση της ανεργίας που μαστίζει την Περιφέρεια Ηπείρου, η αγροτική οικονομία της Περιφέρειας δέχθηκε ισχυρό πλήγμα από τις μνημονιακές πολιτικές των τελευταίων χρόνων. Χαρακτηριστικότερο παράδειγμα υπήρξε το ξεπούλημα της συνεταιριστικής «Δωδώνης» με πολύ αρνητικές συνέπειες για την οικονομία όλης της περιοχής.

Ιδιαίτερα αρνητικός ήταν, στην περίπτωση της ΔΩΔΩΝΗΣ όπως και του γάλακτος, ο ρόλος του απερχόμενου Περιφερειάρχη κ. Κακριμάνη, του οποίου η πρόταση για την επιμήκυνση του χρόνου ζωής του γάλακτος έγινε αποδεκτή από την Τρόικα και την κυβέρνηση.

Οι πολιτικές που ακολουθούνται σε τοπικό αλλά και κεντρικό επίπεδο καθιστούν εξαιρετικά επείγουσες και επιτακτικές διαρθρωτικές αλλαγές και δράσεις, προκειμένου να διακοπεί η καταστροφική πορεία και να αναταχθεί ο πρωτογενής τομέας παραγωγής της Περιφέρειας Ηπείρου.

Στόχοι του σχεδιασμού αποτελούν:

- ✘ η βιώσιμη ανάπτυξη της γεωργίας, της κτηνοτροφίας και της αλιείας,
- ✘ σταθερά, αξιοπρεπή και δίκαια εισοδήματα για τους απασχολούμενους στον πρωτογενή τομέα,
- ✘ σταθερές και δίκαιες τιμές προϊόντων,
- ✘ πρόσβαση σε υγιεινά τρόφιμα για όλους τους καταναλωτές,
- ✘ περιβαλλοντικά αποδεκτές μορφές παραγωγής.

Η πρότασή μας για την αγροτική ανασυγκρότηση της Περιφέρειας Ηπείρου

Ο πρωτογενής τομέας είναι προνομιακός χώρος για την προώθηση ενός νέου μοντέλου παραγωγικής ανασυγκρότησης. Η ανάδειξη της περιφέρειας ως αποκεντρώση της διοίκησης, αποτελεί μια σημαντική θεσμική μεταβολή, που ωστόσο, δεν συνοδεύτηκε με την απαραίτητη μεταφορά ουσιαστικών αρμοδιοτήτων και πόρων. Έτσι, στον τομέα της αγροτικής πολιτικής δεν υπήρξε ουσιαστική συμμετοχή φορέων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο στην προγραμματική διαδικασία. Τα προγράμματα αγροτικής πολιτικής σχεδιάζονται σε κεντρικό επίπεδο (Υπουργείο), χωρίς να συμμετέχουν οι Δ/νσεις Αγροτικής Οικονομίας &

Κτηνιατρικής της Περιφέρειας, ο ρόλος των οποίων περιορίζεται στην εφαρμογή των Προγραμμάτων, οι αρμοδιότητές τους επομένως είναι καθαρά εκτελεστικές.

Ο δικός μας σχεδιασμός στον τομέα της αγροτικής πολιτικής στηρίζεται σ' ένα σύστημα αποκεντρωτικού προγραμματισμού, στο οποίο θα εμπλέκονται περιφερειακοί και τοπικοί φορείς που έχουν άμεση γνώση των προβλημάτων και των δυνατοτήτων και στο οποίο θα μπορούν οι ίδιοι να επιλέγουν το είδος, την κατεύθυνση και τα μέσα της ανάπτυξης. Αυτό προϋποθέτει ενίσχυση των σχετικών υπηρεσιών με το κατάλληλο εξειδικευμένο προσωπικό (και φυσικά τον ανάλογο εξοπλισμό). Η πραγμάτωση ενός περιφερειακού προγράμματος αγροτικής ανασυγκρότησης θα εναρμονίζεται με το εθνικό αναπτυξιακό πρόγραμμα.

Επιπλέον, βασική προϋπόθεση είναι η ανάπτυξη της υπαίθρου γενικότερα. Δεν μπορεί να υπάρξει βιώσιμη ανάπτυξη της γεωργίας και της κτηνοτροφίας σε μία κοινωνικά, πολιτισμικά και οικονομικά απαξιωμένη ύπαιθρο.

Τέλος, σημαντικό ρόλο στην παραγωγική ανασυγκρότηση παίζει η ενίσχυση και επέκταση ισχυρών συνεργατικών σχημάτων παραγωγής και μεταποίησης υλικών αγαθών, υπηρεσιών και η διαμόρφωση εναλλακτικών συστημάτων διανομής και εμπορίου. Τα σχήματα αυτά αποτελούν κεντρικό μοχλό της παραγωγικής ανασυγκρότησης και της ανάπτυξης του αγροτικού χώρου και ταυτόχρονα συμβάλλουν στη διαδικασία αποδόμησης του νεοφιλελεύθερου μοντέλου παραγωγής.

Στόχοι του προγράμματος ανασυγκρότησης της Περιφέρειας Ηπείρου, είναι η διασφάλιση αξιοπρεπούς διαβίωσης των γεωργών και κτηνοτρόφων, η στήριξη της ενδοχώρας, η αλληλέγγυα σχέση παραγωγού-καταναλωτή, η διατροφική επάρκεια και ασφάλεια των πολιτών και η απεξάρτηση της χώρας από τις πολυεθνικές αλυσίδες εισαγωγής τροφίμων, σπόρων και εφοδίων.

Συγκεκριμένα προτείνεται:

- ✘ Ανάπτυξη των υποδομών παραγωγής και διάθεσης προϊόντων (έρευνα, γεωτεχνικές υπηρεσίες, τυποποίηση, δίκτυα εμπορίας, προώθηση εξαγωγών, μάρκετινγκ κ.λπ.),
- ✘ ανασυγκρότηση των συνεταιρισμών και των ομάδων παραγωγών σε όλα τα επίπεδα (παραγωγή, δημιουργία υποδομών, διαχείριση ζωοτροφών και φαρμάκων, τεχνική και επιστημονική υποστήριξη,

τυποποίηση, μεταποίηση, εμπορία, πληροφόρηση) προς όφελος των αγροτών,

- ✘ ανασχεδιασμός της πολιτικής στήριξης εισόδου νέων παραγωγών στον πρωτογενή τομέα. Μετατόπιση του άξονα χρηματοδότησης από την επιδοματική πολιτική ιδιωτών στην πολιτική ανάπτυξης εξειδικευμένων τομεακών δημόσιων ή και συνεταιριστικών υποδομών, που να επιτρέπουν την εύκολη και χωρίς ιδιαίτερα ιδιωτικά κεφάλαια, ένταξη νέων παραγωγών,
- ✘ έμφαση στην αιγοπροβατοτροφία σε συνδυασμό με τη διατήρηση του γενετικού υλικού της Ηπείρου και την ανάπτυξη των ντόπιων φυλών (μπούτσικο, καλαρίτικο, φριζάρτα κ.λ.π.),
- ✘ ενίσχυση της αναγνωρισιμότητας των υψηλής διατροφικής αξίας, τοπικών βιολογικών προϊόντων σε τοπικές, εθνικές και διεθνείς αγορές,
- ✘ αναδιάρθρωση ποικιλιών πορτοκαλιάς για παραγωγή προϊόντων υψηλής ζήτησης,
- ✘ επέκταση της καλλιέργειας του ακτινιδίου,
- ✘ διατήρηση των τοπικών ποικιλιών αμπέλου και διασύνδεσή τους με τον τουρισμό (προώθηση οίνων ΟΠΑΠ, ΟΠΕ, «δρόμοι του κρασιού»),
- ✘ επέκταση της καλλιέργειας αυτοφυών αρωματικών φυτών και βοτάνων,
- ✘ ανασυγκρότηση της συνεταιριστικής πτηνοτροφίας,
- ✘ επέκταση και αναβάθμιση των εγγειοβελτιωτικών δικτύων (όπου υπάρχουν προβλήματα λειτουργίας),
- ✘ αναδασμός για συγκέντρωση του κλήρου κα δημιουργία συνεταιριστικής τράπεζας γης,
- ✘ υιοθέτηση νέων τεχνικών μειωμένων εισροών (π.χ. υδροπονία),
- ✘ συμπίεση του κόστους παραγωγής, με βελτίωση υποδομών (αρδευτικά, ηλεκτροδότηση, οδοποιία κ.λπ.) και μείωση συντελεστών ΦΠΑ,
- ✘ επέκταση της καλλιέργειας κτηνοτροφικών φυτών,
- ✘ προώθηση της χρήσης ανανεώσιμων πηγών ενέργειας, της γεωθερμίας συμπεριλαμβανομένης, ιδίως στις θερμοκηπιακές και κτηνοτροφικές μονάδες,

- ✘ εξοικονόμηση του αρδευτικού νερού με αλλαγή των συστημάτων άρδευσης, περιορισμό των απωλειών στα δίκτυα, νέα υδραυλικά έργα μικρών ταμιευτήρων και επιλεγμένες χωροθετήσεις μικροφραγμάτων,
- ✘ προγράμματα ανάπτυξης μικρομεσαίων επιχειρήσεων για μεταποίηση αγροτικών προϊόντων, αξιοποίηση τοπικών πόρων και ανάπτυξη αγροτουριστικών και οικοτουριστικών δραστηριοτήτων, για αύξηση της απασχόλησης, εξασφάλιση συμπληρωματικού εισοδήματος και παραμονή των νέων στην ύπαιθρο.
- ✘ στήριξη της διάθεσης των αγροτικών προϊόντων από τους παραγωγούς απευθείας στους καταναλωτές (ίδρυση τοπικών αγορών αγροτών),
- ✘ εκπαίδευση και διαρκής επιμόρφωση ιδίως των νέων αγροτών και ενίσχυση της επιχειρηματικής προσπάθειάς τους με γενναία κίνητρα,
- ✘ ενίσχυση της γυναικείας απασχόλησης και επιχειρηματικότητας στον αγροτικό τομέα, με επαγγελματική εκπαίδευση στις νέες τεχνολογίες και στις φιλικές προς το περιβάλλον καλλιέργειες,
- ✘ περιορισμός της «ψαλίδας» τιμών αγροτικών προϊόντων μεταξύ παραγωγού και καταναλωτή (έλεγχος της αισχροκέρδειας των μεσαζόντων και των καρτέλ, ουσιαστικοί έλεγχοι για την αποτροπή των ελληνοποιήσεων αγροτικών προϊόντων),
- ✘ στήριξη οικογενειακών μονάδων παραγωγής παραδοσιακών και ποιοτικών προϊόντων,
- ✘ θεσμικό πλαίσιο για δημιουργία κτηνοτροφικών ζωνών, απλούστευση του ιδιοκτησιακού καθεστώτος των βοσκοτόπων, δημιουργία υποδομών, βελτίωση της παραγωγικής τους ικανότητας και διαχείρισή τους με συμμετοχή των κτηνοτρόφων,
- ✘ υποστήριξη και αναβάθμιση της Γαλακτοκομικής Σχολής Ιωαννίνων και των τμημάτων ζωικής και φυτικής παραγωγής του ΤΕΙ Ηπείρου,
- ✘ ενίσχυση του γεωτεχνικού προσωπικού,
- ✘ ενίσχυση και αναβάθμιση της λειτουργίας και του ρόλου των αγροτικών κτηνιατρείων,
- ✘ παραμονή και αναβάθμιση των θεσμών της αγροτικής έρευνας στην Ήπειρο, του Σταθμού Γεωργικής Έρευνας Κατσικά, του

Ινστιτούτου Γάλακτος (αλλά και εκπαίδευσης όπως των ΤΕΙ, της Γαλακτοκομικής Σχολής κ.λ.π.).

- ✘ προστασία της αγροτικής γης από τη διάσπαρτη οικοδομική ανάπτυξη, μέσω πολεοδομικών σχεδιασμών που θα καθορίζουν χρήσεις γης,
- ✘ δημιουργία περιφερειακών εργαστηρίων ελέγχου των αγροτικών προϊόντων και των τροφίμων,
- ✘ αντιμετώπιση της έλλειψης αγροτικής πίστης που δημιούργησε το κλείσιμο της Αγροτικής Τράπεζας. Ενίσχυση των συνεταιριστικών Τραπεζών για τη στήριξη της αγροτικής οικονομίας.

Αλιεία και ιχθυοκαλλιέργεια

Σημαντική για την Ήπειρο είναι η αλιευτική δραστηριότητα που αναπτύσσεται στο Ιόνιο Πέλαγος και τον Αμβρακικό κόλπο. Η σημασία της αλιείας υπερβαίνει την άμεση συμβολή στην οικονομία της Περιφέρειας (και στον τομέα της μεταποίησης και εμπορίας), καθώς συμβάλει σε σημαντικό βαθμό στη διατήρηση του οικονομικού και κοινωνικού ιστού πολλών παράκτιων περιοχών. Σύμφωνα με τα στοιχεία του 2005, η Περιφέρεια Ηπείρου κατείχε τον 4^ο μεγαλύτερο αλιευτικό στόλο στη χώρα. Στον Αμβρακικό κόλπο αλιεύεται η περίφημη σαρδέλα «παπαλίνα» και η ονομαστή γαρίδα «γάμπαρι». Επιπλέον, η Ήπειρος παρουσιάζει ενδιαφέρον για τις υδατοκαλλιέργειες και είναι η μοναδική περιοχή που συνδυάζει ποικιλία υδάτινων μέσων, πολλά είδη εκτρεφόμενων ψαριών και πολλούς τρόπους και μεθόδους εκτροφής. Ιδιαίτερα για τις υδατοκαλλιέργειες στα εσωτερικά νερά κατέχει σταθερά την πρώτη θέση στη χώρα. Συνολικά εκτρέφονται βασικά τρία είδη ψαριών (πέστροφα, κυπρίνος, χέλια) ενώ τα τελευταία χρόνια αναπτύσσεται η εκτροφή κέφαλου, διακοσμητικών ψαριών και στουργιονιού. Στις ακτές της Θεσπρωτίας λειτουργούν 37 μονάδες ιχθυοκαλλιέργειας (εκτρέφουν τσιπούρα, λαυράκι και άλλα είδη) με σημαντική εξαγωγική δραστηριότητα. Ωστόσο, σημαντικά είναι τα προβλήματα που αντιμετωπίζει η παράκτια αλιεία εξαιτίας των περιβαλλοντικών προβλημάτων και της παράνομης αλιείας.

Η Περιφερειακή Διοίκηση διαθέτει σημαντικές αρμοδιότητες όσον αφορά τον τομέα της αλιείας και της ιχθυοκαλλιέργειας και μπορεί να συμβάλει στη περαιτέρω ανάπτυξη του τομέα αυτού. Το Τμήμα Αλιείας της Περιφέρειας είναι αρμόδιο μεταξύ άλλων για τη μίσθωση, με δημοπρασία, των ιχθυοτρόφων υδάτων, τον καθορισμό της

προστατευτικής ζώνης σε θαλάσσιους παραλιακούς χώρους, την απόφαση αυξομείωσης των συμβατικών δόσεων μίσθωσης ιχθυοτροφείου, τον καθορισμό των όρων των συμβάσεων εκμίσθωσης των εφαιπτόμενων των συνόρων λιμνών ή ιχθυοτρόφων υδάτων, τη χορήγηση αδειών ίδρυσης συσκευαστηρίων νωπών αλιευμάτων και εργαστηρίων συσκευασίας και μεταποίησης κατεψυγμένων αλιευμάτων και την ίδρυση ιχθυοσκαλών.

Στο πλαίσιο αυτό προτείνεται:

- ✘ Διαβούλευση με όλους τους αρμόδιους φορείς (ψαράδες, ιχθυοκαλλιεργητές, ειδικούς επιστήμονες κ.λ.π.) για την ανάδειξη των προβλημάτων και την καλύτερη προστασία των υδάτινων οικοσυστημάτων και της βιοποικιλότητας,
- ✘ επιτάχυνση της διαδικασίας για το Ειδικό Χωροταξικό για την ιχθυοκαλλιέργεια με άξονες την αποφυγή της περιβαλλοντικής ασυδοσίας σε συνδυασμό με την ενίσχυση ενός από τους δυναμικότερους κλάδους της ηπειρωτικής οικονομίας,
- ✘ έλεγχος των υφιστάμενων μονάδων ιχθυοκαλλιέργειας για την εφαρμογή των προβλεπόμενων όρων χρήσης, όπως αυτοί προκύπτουν από τις αδειοδοτήσεις τους,
- ✘ διαβούλευση με τους εμπλεκόμενους φορείς για την αποτελεσματική αντιμετώπιση της παράνομης αλιείας,
- ✘ ανάπτυξη οστρακοκαλλιεργειών μετά από καθορισμό των περιοχών οργανωμένης ανάπτυξης παραγωγικών δραστηριοτήτων,
- ✘ στήριξη της παραδοσιακής υδατοκαλλιέργειας εκτατικής μορφής,
- ✘ προώθηση ιδιαίτερων τοπικών προϊόντων (π.χ σαρδέλες),
- ✘ ενίσχυση του τμήματος Αλιείας της Π.Ε. Ηπείρου με το απαραίτητο εξειδικευμένο προσωπικό και τις αναγκαίες υποδομές,
- ✘ διασύνδεση του ευρέως φάσματος ερευνητικών εργαστηρίων, πανεπιστημιακών Σχολών καθώς και του τμήματος Αλιείας – Ιχθυοκομίας στα πλαίσια του ΤΕΙ Ηπείρου, με στόχο την ενίσχυση της έρευνας και της τεχνικής και επιστημονικής στήριξης του τομέα,
- ✘ δημιουργία συνεταιρισμών και των ομάδων παραγωγών προς όφελος των αλιέων.

Ε.2. Ανασυγκρότηση δευτερογενούς τομέα παραγωγής

Ο δευτερογενής τομέας παραγωγής της Περιφέρειας Ηπείρου στηρίζεται κατά κύριο λόγο στην αξιοποίηση των προϊόντων του πρωτογενούς τομέα (μεταποίηση).

Οι κλάδοι που παρουσιάζουν τη μεγαλύτερη δραστηριότητα είναι:

- ☛ Επεξεργασίας Μαρμάρων
- ☛ Επεξεργασίας Γάλακτος
- ☛ Επεξεργασίας προϊόντων ζωικής και γεωργικής προέλευσης
- ☛ Τροφίμων και Ποτών
- ☛ Χημικών Προϊόντων
- ☛ Οικοδομικών και Λοιπών Υλικών
- ☛ Κατασκευής Μηχανών και Συσκευών
- ☛ Παραγωγής Αντικειμένων από Μέταλλο
- ☛ Προϊόντων από Ξύλο
- ☛ Αργυροχοΐας - Μεταλλοτεχνίας

Μνημονιακές πολιτικές και μικρομεσαίες επιχειρήσεις μεταποίησης

Στον δευτερογενή τομέα απασχολείται περίπου το 20% του πληθυσμού της Περιφέρειας. Οι μεταποιητικές μονάδες της περιοχής στην πλειοψηφία τους αποτελούν μικρές βιοτεχνίες, οικογενειακού τύπου, καθώς το 75% αυτών των μονάδων απασχολεί 1-2 άτομα, ενώ το 95% των μονάδων απασχολεί κάτω από 5 άτομα.

Οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές των τελευταίων χρόνων έπληξαν πολλαπλά τις βιοτεχνίες και τις μικρομεσαίες επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται σε αυτόν τον κλάδο. Η επιβράδυνση της αγροτικής παραγωγής, όπου και στηρίζεται κυρίως η μεταποιητική δραστηριότητα, η ισοπέδωση της αγοραστικής δύναμης των Ηπειρωτών και η ετεροβαρής φορο-εισπρακτική πολιτική, αποδυναμώνουν ολοένα και περισσότερα την οικονομική δραστηριότητα σε όλους τους κλάδους.

Η πρότασή μας για την ανασυγκρότηση του δευτερογενούς τομέα.

Στρατηγικό στόχο μας αποτελεί η ενίσχυση των μικρών επιχειρήσεων, τοπικού χαρακτήρα, μέσα από δράσεις που μπορεί να αναπτύξει ή/και να υποστηρίξει η Περιφερειακή Διοίκηση. Μεταξύ αυτών περιλαμβάνονται:

- ✘ Ανάδειξη της παραγωγικής ταυτότητας της Ηπείρου και δικτύωση σε περιφερειακό επίπεδο, για τη δημιουργία εμπορικής τοπικής ή περιφερειακής επωνυμίας ποιοτικών προϊόντων (brandname),
- ✘ έμφαση σε start ups επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας και στην καινοτομία,
- ✘ προβολή των τοπικών προϊόντων σε εγχώριες και ξένες αγορές,
- ✘ ανάδειξη της διατροφικής αξίας των προϊόντων της Ηπείρου και των ιδιαίτερων προϊόντων ειδικών κλάδων της μεταποίησης και της χειροτεχνίας,
- ✘ συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων και το ΤΕΙ Ηπείρου για την ανάπτυξη εφαρμοσμένης έρευνας και διάχυσή της στην παραγωγή,
- ✘ βελτίωση υποδομών εμπορίας,
- ✘ δημιουργία επαγγελματικών συνεταιρισμών,
- ✘ ενίσχυση τοπικών υποστηρικτικών δομών και εκπαίδευσης του επιχειρηματικού δυναμικού στην κατεύθυνση αλλαγής νοοτροπίας
- ✘ αναβάθμιση της διοικητικής ικανότητας της Περιφέρειας, με βελτίωση της λειτουργίας των υπηρεσιών και των οργάνων της, επιμόρφωση του ανθρώπινου δυναμικού και ανάπτυξη της υλικοτεχνικής υποδομής της,
- ✘ υποστήριξη και ενίσχυση των οργανωμένων περιοχών λειτουργίας βιοτεχνικών και βιομηχανικών εγκαταστάσεων (στήριξη των διαδικασιών ίδρυσης Επιχειρηματικού Πάρκου στην Π.Ε. Άρτας ολοκλήρωση έργων υποδομής στις ΒΙ.ΠΕ Πρέβεζας και Ιωαννίνων, επίλυση αντίστοιχων προβλημάτων λειτουργίας ΒΙΟ.ΠΑ. Θεοπεριάς,).

Ε.3. Ανασυγκρότηση τριτογενούς τομέα παραγωγής

Ο τριτογενής τομέας κατέχει σημαντική θέση μεταξύ των τομέων απασχόλησης του πληθυσμού της Περιφέρειας Ηπείρου, καθώς η συμμετοχή του στο Α.Ε.Π. της Περιφέρειας ανέρχεται στο 65% και η αντίστοιχη στο Α.Ε.Π. της χώρας στο 2,6%.

Παρόλο που η Περιφέρεια Ηπείρου διαθέτει Πανεπιστημιακά Ιδρύματα, Νοσοκομεία και υποδομές που θα μπορούσαν να συμβάλλουν στην ανάπτυξη της περιοχής οι νεοφιλελεύθερες πολιτικές οδηγούν σε σταδιακή απαξίωσή τους, υπονομεύοντας όχι μόνο την αναπτυξιακή ανασυγκρότηση της περιοχής αλλά και την ποιότητα ζωής των κατοίκων.

Τουρισμός

Η Ηπειρος έχει συγκριτικά πλεονεκτήματα στον τουρισμό καθώς διαθέτει μνημεία όλων των ιστορικών περιόδων και μεγάλη ποικιλία αξιόλογων φυσικών οικοσυστημάτων (αρχαίο θέατρο Δωδώνης, αρχαία Νικόπολη-Κασώπη, αρχαιολογικοί χώροι Γιτάνων, Ελέας, Φανοτής – Νταλιάνης, βυζαντινές εκκλησίες και μοναστήρια, παραδοσιακοί οικισμοί, πέτρινα γεφύρια, μουσεία, αρχαία Αμβρακία, Νεκρομαντείο, σπήλαια, πηγές, φαράγγια, Αμβρακικός κόλπος κ.λ.π.).

Ο τουρισμός στην Περιφέρεια Ηπείρου αναπτύσσεται σε τρεις ζώνες, την παράκτια, την ορεινή και την αστική. Ο εισερχόμενος τουρισμός είναι κυρίως εσωτερικός, ενώ η διάρκεια παραμονής είναι ιδιαίτερα περιορισμένη (2-3 ημέρες).

Ο τουρισμός θα μπορούσε να αποτελέσει σημαντικό πλουτοπαραγωγικό πόρο για την Περιφέρεια Ηπείρου και να συμβάλει σημαντικά στην αντιμετώπιση του υψηλού ποσοστού ανεργίας που μαστίζει την Περιφέρεια. Η ανάπτυξη του τουριστικού τομέα προαπαιτεί την προστασία του φυσικού περιβάλλοντος και τη διατήρηση του βέλτιστου περιβαλλοντολογικού ισοζυγίου.

Σε αυτό το πλαίσιο, προτείνεται:

- ✘ ενιαία και ολοκληρωμένη αντιμετώπιση της Περιφέρειας ως τουριστικού προορισμού,
- ✘ διαφοροποίηση και εμπλουτισμός του τουριστικού προϊόντος με εναλλακτικές μορφές τουρισμού, όπως εκπαιδευτικού-φυσιολατρικού, θαλάσσιου, ιαματικού, θρησκευτικού, χιονοδρομικού, συνεδριακού τουρισμού και αγροτουρισμού,

- ✘ ενιαίος στρατηγικός σχεδιασμός όλων των εμπλεκόμενων φορέων για την κατάρτιση τουριστικών προγραμμάτων,
- ✘ συντονισμός δράσεων μεταξύ των αρμόδιων φορέων για την καλύτερη προβολή του τουριστικού προϊόντος,
- ✘ πλήρης καταγραφή και αξιολόγηση των τουριστικών πόρων ανά προορισμό,
- ✘ σήμανση τοπικών και περιφερειακών δικτύων μονοπατιών και ανάδειξη του φυσικού και πολιτιστικού αποθέματος της υπαίθρου, (λ.χ γεωπάρκο Βόρειας Πίνδου-Αώου, υγρότοποι Αμβρακικού, πάρκο Μπουραζανίου), στήριξη των ορεινών περιοχών μέσω του κοινωνικού τουρισμού,
- ✘ αναβίωση μικρών οικισμών και ανάδειξη της αρχιτεκτονικής, αισθητικής και πολιτισμικής αξίας τους,
- ✘ πιστοποίηση ξενοδοχειακών μονάδων και χώρων εστίασης που χρησιμοποιούν αποκλειστικά τοπικά παραγόμενα αγροτικά προϊόντα της Περιφέρειας Ηπείρου,
- ✘ κατάρτιση ανθρώπινου δυναμικού,
- ✘ ενίσχυση της Εταιρίας Τουριστικής και Πολιτιστικής Ανάπτυξης Ηπείρου.
- ✘ δημιουργία ενός «Ηλεκτρονικού Ξεναγού Ηπείρου», μιας ηλεκτρονικής πλατφόρμας με πληροφορίες για επισκέπτες και για κατοίκους της Περιφέρειας,
- ✘ υποστήριξη κατασκευής του Αρχαιολογικού πάρκου της Νικόπολης συνολικής έκτασης 15.000 στεμμάτων που αποτελεί κομβικό σημείο για την τουριστική ανάπτυξη και την οικονομία της περιοχής. Ένταξή της στα μνημεία της Unesco.

ΣΤ. ΥΠΟΔΟΜΕΣ

ΣΤ.1. ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΑ ΙΔΡΥΜΑΤΑ -ΕΡΕΥΝΑ

Τα εκπαιδευτικά και ερευνητικά Ιδρύματα της Ηπείρου, βασικός μοχλός ανάπτυξης, απαξιώνονται και απογυμνώνονται από το ανθρώπινο δυναμικό και τις υποδομές τους (λ.χ. Π.Μ. Ηπείρου του ΙΓΜΕ). Το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, που φέτος γιορτάζει τα 50 χρόνια λειτουργίας του, απασχολεί πάνω από 2.000 μέλη διδακτικού, επιστημονικού και βοηθητικού προσωπικού και εκπαιδεύει πάνω από 25.000 φοιτητές. Οι μνημονιακές πολιτικές είχαν ως αποτέλεσμα την καταλήστευση των αποθεματικών του, τη μείωση του τακτικού προϋπολογισμού του κατά 30%, την απομάκρυνση ή απόλυση σημαντικού αριθμού διοικητικών υπαλλήλων, ενώ οι εργαστηριακές μονάδες του παραμένουν χωρίς συντήρηση και ανανέωση. Το ΤΕΙ Ηπείρου χρειάστηκε να αναστείλει την λειτουργία του για να προσληφθεί έκτακτο προσωπικό, αφού είχαν χαθεί ήδη πολλές διδακτικές ώρες και ενώ ταυτόχρονα η σίτιση των σπουδαστών βρίσκεται στον αέρα. Το ηθικό των ακαδημαϊκών δασκάλων και των φοιτητών βρίσκεται στο ναδίρ.

Τα πανεπιστημιακά Ιδρύματα μπορούν και πρέπει να συμβάλλουν στην αναπτυξιακή ανασυγκρότηση της Περιφέρειας Ηπείρου. Απαραίτητη προϋπόθεση η διαφύλαξη του δωρεάν, δημόσιου χαρακτήρα τους και η ενίσχυσή τους με ανθρώπινο δυναμικό και εξοπλισμό. Μόνο έτσι θα μπορέσουν να προάγουν την έρευνα και την τεχνολογία, να αναπτύξουν παραγωγικούς δεσμούς με τις τοπικές κοινωνίες και συμβάλλουν στην πολιτιστική αναγέννηση.

ΣΤ.2. ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΥΓΕΙΑΣ

Οι δημόσιες υποδομές Υγείας της Ηπείρου έχουν εγκαταλειφτεί στην τύχη τους, εξαιτίας της δραματικής μείωσης του προσωπικού και της υποχρηματοδότησης των υποδομών. Επιπλέον, η πρωτοβάθμια φροντίδα Υγείας αποδιαρθρώνεται εξαιτίας της συγχώνευσης και συρρίκνωσης μονάδων και της μείωσης του αριθμού των γιατρών. Αποτέλεσμα είναι τα Κέντρα Υγείας να υπολειτουργούν, η μεταφορά ασθενών να τίθεται εν αμφιβόλω τα Σαββατοκύριακα και τις αργίες. Η τραγική κατάσταση των υποδομών Υγείας στη Περιφέρεια Ηπείρου οδηγεί σε υποβάθμιση των υπηρεσιών που απολαμβάνουν τόσο οι πολίτες όσο και οι επισκέπτες της. Προτεραιότητα αποτελεί η οικοδόμηση ενός ολοκληρωμένου

δημόσιου συστήματος υγείας και πρόνοιας που θα παρέχει άμεση, δωρεάν, καθολική και ισότιμη πρόσβαση σε όλους τους πολίτες σε υπηρεσίες υψηλής ποιότητας

ΣΤ.3. ΤΕΧΝΙΚΕΣ ΥΠΟΔΟΜΕΣ ΜΕΤΑΦΟΡΩΝ

Η Ήπειρος είναι μια σχετικά απομονωμένη περιοχή, γεωγραφικά, γεγονός που δυσχεραίνει τις ιδιωτικές και εμπορικές μετακινήσεις και συναλλαγές. Επιπλέον, η απουσία σιδηροδρομικού δικτύου και η υποβάθμιση του αεροδρομίου των Ιωαννίνων συμβάλλει περαιτέρω στην υστέρηση της Περιφέρειας στο τομέα των μεταφορών. Επιπλέον, παρά τις βελτιώσεις που έχουν γίνει σε επίπεδο εθνικού δικτύου (Εγνατία οδός, ζεύξη Ρίου - Αντίρριου), η χάραξη του εσωτερικού δικτύου της Περιφέρειας είναι σε μεγάλο ποσοστό ορεινή, γεγονός που δυσχεραίνει επιπλέον τις μετακινήσεις.

Ο ενιαίος σχεδιασμός και η βελτίωση όλων των υποδομών, η διασύνδεση των τοπικών, περιφερειακών και διευρωπαϊκών δικτύων, η δημιουργία σιδηροδρομικών συνδέσεων, η βελτίωση των υποδομών του αεροδρομίου Ιωαννίνων «Βασιλιάς Πύρρος», η αποτροπή της ιδιωτικοποίησης των λιμενικών εγκαταστάσεων, όπως αυτής της Ηγουμενίτσας, που σήμερα προωθείται από την κυβέρνηση, η βελτίωση της ασφάλειας των μεταφορών, είναι μόνο κάποια από τα προαπαιτούμενα για την ανάπτυξη της Περιφέρειας.

Ειδικότερα:

(α) Λιμάνι Ηγουμενίτσας

Ένας από τους πιο σημαντικούς συγκοινωνιακούς κόμβους της Δυτικής Ελλάδας είναι το λιμάνι της Ηγουμενίτσας, που έχει χαρακτηριστεί ως εθνικής σημασίας. Συνδέεται με το Πρίντεζι, το Μπάρι, την Ανκόνα και τη Βενετία, ενώ στο εσωτερικό της χώρας συνδέεται με την Πάτρα, την Κέρκυρα, την Κεφαλονιά και τους Παξούς. Το λιμάνι είναι κατά κύριο λόγο επιβατικό, ενώ η διακίνηση εμπορευμάτων γίνεται κυρίως μέσω φορτηγών.

Η διατήρηση του δημόσιου χαρακτήρα του λιμανιού και η αποτροπή οποιαδήποτε μορφής ιδιωτικοποίησης του, είτε μέσω πώλησης των μετοχών του είτε μέσω παραχώρηση της χρήσης του σε ιδιώτες, αποτελεί μονόδρομο.

Το λιμάνι, που η κατασκευή του ξεπέρασε τα 130.000.000 €, μέσω του Οργανισμού του, έχει σήμερα αποθεματικό περίπου 12.000.000 €, κάτι που αποδεικνύει ότι είναι υγιής οικονομικά και κερδοφόρος οργανισμός και αποτελεί σημαντικό δημόσιο πλούτο της Περιφέρειας Ηπείρου.

Διαθέτει τεράστια στρατηγικά πλεονεκτήματα και κάτω από δημόσιο έλεγχο μπορεί να γίνει εμπορική πύλη προς την Δυτική Ευρώπη και τις βαλκανικές χώρες, προς όφελος της ελληνικής οικονομίας και κοινωνίας.

Επίσης, μαζί με την Εγνατία οδό -με τους κάθετους άξονές της προς τις γειτονικές βαλκανικές χώρες και την επιβαλλόμενη σύνδεση με τα ελληνοαλβανικά σύνορα- καθώς και το αεροδρόμιο των Ιωαννίνων (όπως και το αεροδρόμιο στο Άκτιο που απέχει ελάχιστα από την Πρέβεζα), μπορούν να βοηθήσουν στον σχεδιασμό και υλοποίηση προγραμμάτων συνδυασμένων μεταφορών και τουριστικής ανάπτυξης.

(β) Λιμάνι Πρέβεζας

Το λιμάνι της Πρέβεζας έχει εμπορικό και τουριστικό χαρακτήρα, δεν έχει όμως σταθερή κίνηση. Η εμπορευματική κίνηση τα τελευταία χρόνια είναι μικρή και εμφανίζει διακυμάνσεις από χρονιά σε χρονιά. Οι εισαγωγές μέσω του λιμανιού αφορούν κυρίως προϊόντα τοπικής ζήτησης ενώ οι εξαγωγές είναι σημαντικά περιορισμένες και αφορούν κυρίως τοπικά προϊόντα. Τους θερινούς μήνες παρουσιάζει αυξημένη κίνηση σε σκάφη αναψυχής.

Στη Μαρίνα Πρέβεζας, η οποία είχε προγραμματιστεί στα πλαίσια του Β' Κ. Π. Σ. και υλοποιήθηκε από τον Ε. Ο. Τ., κατασκευάστηκαν μόνο τα λιμενικά έργα, ενώ σταμάτησαν και δεν έγινε ποτέ έναρξη εργασιών των χερσαίων εγκαταστάσεων, με συνέπεια η λειτουργία της να είναι υποτυπώδης.

Η προβλήτα του λιμανιού Πάργας έχει παραδοθεί σε λειτουργία και βελτιώνει σημαντικά την τουριστική υποδομή της πόλης, ανταποκρινόμενη στις αυξανόμενες ανάγκες, όπως και ορισμένα αλιευτικά καταφύγια (π.χ. της Λυγιάς) που την τουριστική περίοδο φιλοξενούν μικρό αριθμό σκαφών αναψυχής

(γ) Αεροδρόμιο «Βασιλιάς Πύρρος» - Ιωαννίνων

Το μοναδικό αεροδρόμιο σε όλη την περιφέρεια Ηπείρου είναι το αεροδρόμιο Ιωαννίνων. Τα τελευταία χρόνια έχει υποστεί σημαντική

υποβάθμιση λόγω της σημαντικής καθυστέρησης στα έργα που αφορούν στη συντήρηση και επέκταση του κτιρίου του αεροσταθμού, την κατασκευή του κόμβου εισόδου και την κατασκευή του χώρου στάθμευσης καθώς και της επέκτασης του διαδρόμου προσγείωσης – απογείωσης αεροσκαφών. Σημαντικό πρόβλημα αποτελεί η μείωση των εβδομαδιαίων δρομολογίων Ιωαννίνων – Αθηνών και η έλλειψη εξυπηρέτησης άλλων προορισμών. Αναγκαία κρίνεται και η τοποθέτηση εξελιγμένου συστήματος προσέγγισης αεροσκαφών (ILS – 2) που θα αντιμετωπίσει το πρόβλημα ακύρωσης πτήσεων τις ημέρες του χειμώνα με πυκνή (χαμηλή) νέφωση και ομίχλη.

Η ολοκλήρωση των έργων και η ανάπτυξη των δρομολογίων και των προορισμών θα συντελέσει στην άρση του αποκλεισμού της Ηπείρου και θα δώσει αναπτυξιακή ώθηση στην περιοχή.

(δ) Οδικό δίκτυο

Εκτός από την προώθηση σημαντικών έργων υποδομής, στην εποχή των μνημονίων απαραίτητη είναι και η προάσπιση του δημόσιου χαρακτήρα των έργων, όπως της Εγνατίας Οδού που κατασκευάστηκε ως δημόσιο έργο, και τώρα ετοιμάζεται να πουληθεί σε ιδιώτες με «προίκα» τα διόδια, (περί τους είκοσι σταθμούς).

Ιδιαίτερα σημαντικό είναι να ξεκινήσουν τα έργα που αφορούν στην Ιόνια Οδό. Ο οδικός άξονας που θα ξεκινά από Αντίρριο θα διασχίζει κάθετα την Ήπειρο, περνώντας έξω από την Άρτα και τη Φιλιππιάδα και θα τερματίζει στην είσοδο της πόλης των Ιωαννίνων σε σύνδεση με την Εγνατία Οδό. Πρόκειται για σημαντικό έργο με μεγάλη αναπτυξιακή δυναμική.

Επίσης σημαντικό είναι και το έργο μετατροπής σε κλειστό αυτοκινητόδρομο του οδικού άξονα Ιωάννινα-Κακαβιά, έργο που μπορεί να λειτουργήσει ως φυσική συνέχεια της Ιόνιας Οδού. Το έργο αυτό θα μετατρέψει τις μετακινήσεις από και προς την Αλβανία, εύκολες και άνετες δημιουργώντας σημαντική κυκλοφοριακή ανακούφιση και άνοιγμα της Ηπείρου προς μία επιπλέον κατεύθυνση ενισχύοντας τον εξαγωγικό προσανατολισμό των τοπικών επιχειρήσεων.

(ε) Σιδηροδρομικό δίκτυο

Ιδιαίτερα σημαντική είναι η έναρξη σχεδιασμού σιδηροδρομικής σύνδεσης με άλλες περιφέρειες, ειδικά για την διασύνδεση του λιμανιού

της Ηγουμενίτσας. Το υπόβαθρο υπάρχει καθώς το 2004 η Ελλάδα κατέθεσε την πρόταση «Ιόνιος - Αδριατικός διάδρομος» για τη δημιουργία πύλης μεταφορών μεταξύ Ευρώπης, Ασίας και Μέσης Ανατολής.

Η μελέτη σιδηροδρομικής σύνδεσης (οριζόντιος άξονας) του Λιμένα Ηγουμενίτσας με τον Λιμένα Βόλου (Εθνικό και Διεθνές Δίκτυο) θα βοηθήσει τόσο το εμπόριο, όσο και τον τουρισμό.

Σημαντικής σημασίας είναι και η διερεύνηση αναγκαιότητας εσωτερικών σιδηροδρομικών συνδέσεων μέσα στην Ήπειρο, για σύνδεση περιοχών με ιδιαίτερες συνθήκες (εθνικοί δρυμοί, προστατευόμενες περιοχές).

(στ) Αεροδρόμιο Ακτίου

Ο Κρατικός Αερολιμένας Ακτίου βρίσκεται στον Δήμο Ακτίου - Βόνιτσας Αιτωλοακαρνανίας, εξυπηρετεί ωστόσο και τους όμορους Νομούς Λευκάδας και Πρέβεζας, με διεθνείς τουριστικές πτήσεις (τσάρτερς) και μπορεί με επέκταση σε εμπορικές πτήσεις να αποτελέσει μοχλό ανάπτυξης της ευρύτερης περιοχής.

Οι νέες εγκαταστάσεις του αεροδρομίου λειτουργούν από το 2003 και είναι συνολικού εμβαδού 7.500 τετραγωνικών μέτρων. Το αεροδρόμιο πρόσφατα μεταβιβάστηκε (μαζί με άλλα περιφερειακά αεροδρόμια) στο ΤΑΙΠΕΔ, με στόχο την παραχώρησή των υποδομών του για τουλάχιστον 30-35 χρόνια, σε πλειοδότη εταιρία/όμιλο εταιρειών.

Η παραμονή του αεροδρομίου σε δημόσιο έλεγχο, η αξιοποίησή και η διασύνδεσή του με την Αθήνα και το εξωτερικό ενισχύει τις τουριστικές και εμπορευματικές μεταφορές στη Δυτική Ελλάδα. Ταυτόχρονα, θα πρέπει να γίνει μεταφορά των διοδίων του Ακτίου μετά τον Άξονα του Αγίου Νικολάου, στον άξονα Ακτίου – Αμβρακίας, ώστε η ζώνη Πρέβεζας – Λευκάδας και Δήμου Ανακτορίου μαζί με το αεροδρόμιο του Ακτίου να αποτελούν ενιαία οικονομική και τουριστική ζώνη.

Ζ. ΕΝΕΡΓΕΙΑ

Η ενέργεια παίζει κομβικό ρόλο στην οργάνωση της κοινωνικής παραγωγής, στην κάλυψη των κοινωνικών αναγκών, αλλά και στην προστασία του περιβάλλοντος. Η πολιτική για την «απελευθέρωση» του ενεργειακού τομέα που ακολουθήθηκε τα τελευταία χρόνια, είχε ως αποτέλεσμα την ιδιωτικοποίηση δημόσιων φορέων. Η πολιτική αυτή κορυφώθηκε με τα μνημόνια, καθώς παρουσία του ελληνικού λαού εκχωρείται στους ιδιώτες. Η κυβέρνηση Σαμαρά μετά το ξεπούλημα των Δικτύων Μεταφοράς Ηλεκτρικής Ενέργειας (ΑΔΜΗΕ), νομοθέτησε και το ξεπούλημα του 17% της ΔΕΗ. Έτσι άνοιξε και ο δρόμος για την ιδιωτικοποίηση του φράγματος Πουρναρίου (Πουρνάρι Ι και ΙΙ) στον ποταμό Άραχθο.

Βασικοί άξονες του σχεδιασμού μας για την ενεργειακή αξιοποίηση βασίζεται:

- ✘ Στη προώθηση των ανανεώσιμων πηγών ενέργειας (ηλιακή, αιολική, βιομάζα, γεωθερμία κλπ.), με απόλυτη παράλληλη προστασία του περιβάλλοντος και προστασία της γης υψηλής παραγωγικότητας και των δασών (κατάλληλη και με αυστηρούς επιστημονικούς όρους χωροθέτηση των έργων),
- ✘ στη διεκδίκηση σύνδεσης της Ηπείρου με τον αγωγό φυσικού αερίου TAP (που περνάει από Φλώρινα και Καστοριά) έτσι ώστε να απομακρυνθεί το ενδεχόμενο κατασκευής του IGI-Poseidon του οποίου η χάραξη υποβαθμίζει τουριστικές περιοχές (Πάργας – Πέρδικας),
- ✘ στη πρόκριση μικρών υδροηλεκτρικών συνδυαστικής χρήσης (άρδευση-ενέργεια-ύδρευση-αντιπλημμυρικά, κλπ.) κατάλληλα ενσωματωμένων στο περιβάλλον της περιοχής,
- ✘ στην εξοικονόμηση και παραγωγή ενέργειας μέσα από τη συγκρότηση βιομηχανικών οικοσυστημάτων (ανταλλαγής ενέργειας και εκροών) και από την υποστήριξη των δήμων για παρεμβάσεις σε επίπεδο χωρικών ενοτήτων (οικοδομικά τετράγωνα, γειτονίες κ.λ.π.) και τη συνεργασία με τεχνολογικούς φορείς και επιχειρήσεις της περιφέρειας (νέες και παλιές) για την ανάπτυξη νέων τεχνικών λύσεων που θα μπορούν εν συνεχεία και να εξαχθούν,
- ✘ αυστηρή τήρηση της ΜΠΕ του ΕΜΠ όσο αφορά την εκτέλεση ερευνών για πετρέλαιο στην Π.Ε. Ιωαννίνων.

Η. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΦΥΣΙΚΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

(Μη) προστασία του φυσικού περιβάλλοντος πριν και μετά τα μνημόνια

Το μοντέλο ανάπτυξης -μεταπολεμικά και ιδιαίτερα μεταπολιτευτικά- στηρίχθηκε στη σπατάλη των φυσικών πόρων. Τα μνημόνια και οι εφαρμοστικοί νόμοι δημιούργησαν νέα αρνητικά δεδομένα. Γρήγορα από τις διακηρύξεις της «πράσινης ανάπτυξης» περάσαμε στην πλήρη απαξίωση κάθε περιβαλλοντικού μέτρου και ελέγχου. Το περιβάλλον περιθωριοποιείται περαιτέρω και η νομοθεσία και οι δημόσιοι θεσμοί ελέγχου προβάλλονται ιδεολογικά ως τροχοπέδη της ανάπτυξης. Επιπλέον, έχει προκληθεί διάλυση της διοίκησης σε όλα τα επίπεδα (κεντρικές υπηρεσίες ΥΠΕΚΑ, αποκεντρωμένες δομές – πχ δασαρχεία, πολεοδομίες, αυτοδιοίκηση, φορείς διαχείρισης).

Τα σημαντικότερα πλήγματα υπήρξαν:

- ☛ Η ιδιωτικοποίηση βασικών κοινωνικών αγαθών και πόρων όπως το νερό, η ενέργεια, η διαχείριση απορριμμάτων,
- ☛ η εκποίηση δημόσιων πόρων όπως ορυκτών, δημόσιων και κοινόχρηστων χώρων, δασικών εκτάσεων και
- ☛ η υπαγωγή του χωροταξικού σχεδιασμού στην υπεράσπιση και προώθηση των μνημονιακών επιταγών.

Γενικές αρχές της πρότασής μας για την προστασία και διαχείριση του περιβάλλοντος

Υποστηρίζουμε ένα δραστικά διαφορετικό μοντέλο δυναμικής οργάνωσης, στο εσωτερικό του οποίου οι σχέσεις κοινωνίας, οικονομίας και περιβάλλοντος αλληλοεπηρεάζονται και αλληλοδιαπλέκονται.

Οι αρχές του σχεδιασμού μας είναι ο αποκεντρωμένος χαρακτήρας, η ισόρροπη οργάνωση και η ήπια κλίμακα, σε αντιστοιχία με το πλουτοπαραγωγικό δυναμικό κάθε περιοχής.

Στόχος της πολιτικής μας είναι η αντιμετώπιση προβλημάτων όπως:

- ✖ Η ανεπαρκής και πολυδαίδαλη χωροταξική και περιβαλλοντική νομοθεσία,

- ✗ το ελλειμματικό θεσμικό πλαίσιο, που υπολείπεται κατά πολύ της ευρωπαϊκής περιβαλλοντικής νομοθεσίας – γεγονός που φαίνεται και από τη χαμηλή απορροφητικότητα των κοινοτικών κονδυλίων συνοχής σχετικά με περιβαλλοντικά έργα,
- ✗ οι υποστελεχωμένοι ελλειμματικοί μηχανισμοί ελέγχου εφαρμογής της περιβαλλοντικής νομοθεσίας λόγω της αποδυνάμωσης του κρατικού μηχανισμού στο όνομα της «μεταρρύθμισης» του δημοσίου,
- ✗ η συστηματική πλέον εκποίηση και ιδιωτικοποίηση δημόσιας περιουσίας στον όνομα κάθε είδους επενδύσεων, χωρίς κανένα εκέγγυο προστασίας του περιβάλλοντος, με μόνο στόχο τη διευκόλυνση των επενδυτών.

Η.1. Φυσικό περιβάλλον Περιφέρειας Ηπείρου

Η μορφολογία της Ηπείρου, το ορεινό ανάγλυφο, αλλά και η αφθονία των επιφανειακών υδάτων, έχουν ως αποτέλεσμα την ύπαρξη πλούσιων οικοσυστημάτων και σπουδαίας βιοποικιλότητας. Το φυσικό περιβάλλον της Ηπείρου συνθέτουν βουνά, ποτάμια, Δέλτα ποταμών, λίμνες, λιμνοθάλασσες, έλη, αισθητικά δάση. Η χλωρίδα της περιοχής διαμορφώνεται ανάλογα στη ζώνη την οποία αναπτύσσεται (μεσογειακή, εξωδασική ζώνη κ.λ.π.) ενώ η πανίδα συμπεριλαμβάνει σπάνια και προστατευόμενα είδη, όπως η αρκούδα, το αγριόγινδο, ο χρυσαιτός, το κερκινέζι, ο αργυροπελεκάνος κ.λ.π. Το φυσικό περιβάλλον έχει συμβάλει στην κοινωνική, πολιτιστική και οικονομική εξέλιξη της περιοχής.

Προστατευόμενες περιοχές

Στην Ήπειρο υπάρχουν:

- ☛ 2 από τους παλαιότερους και σημαντικότερους Εθνικούς Δρυμούς της χώρα, ο Ε.Δ. Βίκου Αώου, και Ε.Δ. Πίνδου Βάλια – Κάλντα,
- ☛ 2 αισθητικά δάση, αυτά των Ιωαννίνων και του Μύτικα – Νικόπολης,
- ☛ 2 διατηρητέα μνημεία της φύσης, ο Πλάτανος του χωριού Λια της Θεσπρωτίας και ο Πλάτανος της Άρτας,
- ☛ 34 καταφύγια άγριας ζωής,
- ☛ 45 περιοχές έχουν χαρακτηριστεί ή προταθεί για να χαρακτηριστούν τοπία ιδιαίτερου φυσικού κάλλους.

- ☛ 29 περιοχές Natura
- ☛ Εθνικό Πάρκο Βόρειας Πίνδου (το οποίο έχει χαρακτηριστεί και γεωπάρκο-ενταγμένο στον κατάλογο της UNESCO),
- ☛ Εθνικό Πάρκο Τζουμέρκων, Περιστερίου και χαράδρας Αράχθου,
- ☛ Περιοχή Οικοανάπτυξης Λίμνης Παμβώτιδας,
- ☛ προστατευόμενη περιοχή Χερσαίων, υδάτινων και θαλάσσιων περιοχών των Στενών και εκβολών των ποταμών Αχέροντα, Καλαμά και Έλους Καλοδικίου,
- ☛ Εθνικό Πάρκο Υγροτόπων Αμβρακικού.

Η πρότασή μας για τη διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος

Η Περιφέρεια μπορεί να ασκήσει πολιτικές προστασίας του περιβάλλοντος καθώς σε αυτήν υπάγονται αρμοδιότητες όπως ο έλεγχος τήρησης των περιβαλλοντικών όρων για δραστηριότητες και έργα, η λήψη μέτρων για την προστασία του περιβάλλοντος η εφαρμογή μέτρων, προγραμμάτων και δράσεων. Ωστόσο, το πλαίσιο των αρμοδιοτήτων της Περιφερειακής Διοίκησης πρέπει να διευρυνθεί.

Στο πλαίσιο αυτό προτείνουμε:

- ✗ Αναβάθμιση των Φορέων Διαχείρισης Προστατευόμενων Περιοχών της Περιφέρειας Ηπείρου και στελέχωσή τους με εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό,
- ✗ ενίσχυση των αρμόδιων υπηρεσιών της Περιφέρειας με ανθρώπινο δυναμικό και εξοπλισμό για την εντατικοποίηση των ελέγχων,
- ✗ προστασία των υγρότοπων και των υδάτινων οικοσυστημάτων της Περιφέρειας, με έμφαση στα περισσότερα απειλούμενα (Αμβρακικός και Παμβώτιδα),
- ✗ προστασία των ποταμών από την υποβάθμιση, τη φραγμοποίηση και τη μεταφορά νερών,
- ✗ ολοκλήρωση διαχειριστικών μελετών σε επίπεδο λεκάνης απορροής,
- ✗ αναστροφή της ραγδαίας ιδιωτικοποίησης των αποθεμάτων πόσιμου νερού,
- ✗ αντιμετώπιση υπεραλίευσης, λαθροθηρίας, λαθραλιείας,
- ✗ λήψη μέτρων προστασίας για την αντιμετώπιση των φαινομένων δηλητηριάσεων και μολύνσεων της χλωρίδας και πανίδας από τα φυτοφάρμακα.

Θ. ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΚΑΙ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ

Το νερό αποτελεί βασικό στοιχείο για την ανάπτυξη ενός τόπου και για τη διατήρηση της ισορροπίας του φυσικού περιβάλλοντος. Οι διαχειριστικές πρακτικές των τελευταίων δεκαετιών, τόσο σε εθνικό όσο και τοπικό επίπεδο, βασίστηκαν κατά κύριο λόγο στην κατασκευή μεγάλων υδραυλικών έργων. Οι πρακτικές αυτές οδήγησαν στην αλόγιστη χρήση των υδάτινων πόρων, στην υπεράντληση και υπερεκμετάλλευσή τους καθώς και στην υποβάθμιση της ποιότητας του νερού.

Η εφαρμογή των νεοφιλελεύθερων πολιτικών στην Ελλάδα, που τα μνημόνια επέβαλαν, προωθούν επιπλέον με επιθετικό τρόπο, την ιδιωτικοποίηση των δημόσιων υπηρεσιών ύδρευσης και αποχέτευσης, με τραγικά αποτελέσματα για τη κοινωνία και το περιβάλλον.

Για εμάς, το νερό είναι δημόσιο αγαθό και η ελεύθερη πρόσβαση σε υπηρεσίες ύδρευσης και αποχέτευσης είναι οικουμενικό ανθρώπινο δικαίωμα που θα πρέπει να προστατεύεται. Το νερό αποτελεί επίσης το σημαντικότερο φυσικό και περιβαλλοντικό αγαθό που χρήζει προστασίας και καλής διαχείρισης στο σύνολο του κύκλου του (υπόγεια νερά, ποτάμια, λίμνες, θάλασσες, ακτές, υγρότοποι κ.λ.π.). Τέλος το νερό αποτελεί και βασικό αναπτυξιακό πόρο απαραίτητο για την παραγωγική διαδικασία προς όφελος των ανθρώπινων αναγκών.

Για τους παραπάνω λόγους είναι αδιαπραγμάτευτος ο δημόσιος, δημοκρατικός και συμμετοχικός χαρακτήρας της διαχείρισης των υδάτων.

Υδάτινοι πόροι Περιφέρειας Ηπείρου

Η Ήπειρος είναι μια Περιφέρεια πλούσια σε υδάτινους πόρους, υπόγειους και υπέργειους, ρέοντες ή μη, οι οποίοι τροφοδοτούνται ικανοποιητικά από τις συχνές βροχοπτώσεις. Πέντε είναι οι κύριοι ποταμοί εκ των οποίων οι τέσσερις (Καλαμάς, Άραχθος, Λούρος, Αχέροντας) εκβάλλουν στα παράλια της Ηπείρου και ένας, ο Αώος στην Αλβανία. Υπάρχει μια μεγάλη φυσική λίμνη, η Παμβώτιδα, τεχνητές λίμνες (Πηγών Αώου, Πουρναρίου, Πουρναρίου II και Λούρου) και μικρότερες φυσικές (Ζηρού, Ζαραβίνα, Λιμνοπούλα Καλοδίκι κ.λ.π.). Στη βόρεια πλευρά του Αμβρακικού κόλπου υφίσταται ένα εκτεταμένο σύστημα λιμνοθαλασσών (Λογαρού, Τσουκαλιό, Ροδιά), που αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους βιότοπους ολόκληρης της Ευρώπης, ενώ εξαιρετικού ενδιαφέροντος είναι η περιοχή στο Δέλτα του Καλαμά.

Ιδιαίτερης οικολογικής αξίας είναι και η παράκτια ζώνη της Ηπείρου, ενώ ο Αμβρακικός κόλπος είναι ένας από τους μεγαλύτερους κλειστούς κόλπους της Ελλάδας, με ιδιαίτερη οικολογική και οικονομική σημασία για την ευρύτερη περιοχή. Στην Ήπειρο, το μεγαλύτερο μέρος του νερού δαπανάται πρωτίστως για αγροτική χρήση και δευτερευόντως για αστική και βιομηχανική χρήση.

Διαχείριση των υδάτινων πόρων

Η Περιφερειακή διοίκηση διαθέτει σημαντικές αρμοδιότητες όσον αφορά την προστασία και τη διαχείριση των υδάτινων πόρων. Επιπλέον, σημαντική είναι η γνωμοδοτική συνδρομή της στην κεντρική διοίκηση για θέματα μείζονος σημασίας που άπτονται της προστασίας και διαχείρισης υδάτων. Μεταξύ άλλων, είναι επιφορτισμένη με την αξιολόγηση των αιτήσεων για άδεια εκτέλεσης έργου υδροληψίας και χρήσης νερού, καθώς και με την επιβολή μέτρων και κυρώσεων για την προστασία των υδάτων σε μη νόμιμη ή επιβλαβή δραστηριότητα. Επιπλέον, προγραμματίζει τις απαραίτητες πιστώσεις για αντίστοιχα έργα.

Στο πλαίσιο αυτό, προτείνεται:

- ορισμός ζωνών προστασίας έργων υδροληψίας για άντληση πόσιμου ύδατος, σε συνεργασία με τους αντίστοιχους Δήμους και την αποκεντρωμένη Διοίκηση,
- ακύρωση των σχεδίων φραγμοποίησης του Αώου και εκτροπής – μεταφοράς των νερών του στη λίμνη των Ιωαννίνων,
- ενίσχυση δράσεων περιορισμού των απωλειών στα συλλογικά δίκτυα άρδευσης, περιορισμού της άρδευσης με κατάκλιση, και εφαρμογής των ορθών πρακτικών στην καλλιέργεια
- προστασία Παμβώτιδας, προώθηση και έγκριση του Π.Δ. της λίμνης καθώς και του ρυθμιστικού σχεδίου, ανάληψη δράσεων για την αποκατάσταση της επικοινωνίας των πηγών του Μιτσικελίου με την λίμνη και τον έλεγχο των εισροών καθώς και αποτροπή των πολιτικών ανάπτυξης δραστηριοτήτων ασυμβίβαστων με τις λειτουργίες του υδροτοπικού συστήματος της λίμνης.
- συνεργασία με την Περιφέρεια Δυτικής Ελλάδας (Π.Ε. Αιτωλοακαρνανίας) για την αντιμετώπιση των σοβαρών προβλημάτων του Αμβρακικού κόλπου,
- οριοθέτηση της κοίτης Αράχθου, Λούρου και Καλαμά, με προτεραιότητα στα τμήματα που δέχονται πιέσεις,

- προστασία των υδάτων του ποταμού Καλαμά και Λούρου από εξωγενείς παράγοντες ρύπανσης και πρόβλεψη αντιπλημμυρικών έργων, συνεργασία με το ΥΠΕΚΑ για τον χαρακτηρισμό της Παμβώτιδας και της τάφρου Λαψίστας ως περιοχές ευαίσθητες στα θρεπτικά
- ενίσχυση και εφαρμογή των δράσεων που αφορούν την προστασία των ποταμών Λούρου Αράχθου και του Αμβρακικού κόλπου όπως αυτές αποτυπώνονται στις πρόσφατες εγκεκριμένες μελέτες. σύνταξη Διαχειριστικού Σχεδίου Υδατικών Πόρων των υδρολογικών λεκανών των ποταμών Λούρου και Αραχθού και του Αμβρακικού κόλπου,
- σύνταξη Διαχειριστικού Σχεδίου αξιοποίησης της γεωθερμίας της περιοχής (κύρια του γεωθερμικού πεδίου της Άρτας – Συκιές) σε αγροκτηνοτροφικούς και ιαματικούς σκοπούς που σήμερα βρίσκεται στο στάδιο της προκήρυξης προς εκποίηση – ιδιωτικοποίηση.
- στελέχωση και ενδυνάμωση ελεγκτικών μηχανισμών Περιφέρειας από εξειδικευμένο επιστημονικό προσωπικό σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, το ΙΓΜΕ κ.α.,
- ενδυνάμωση των περιοδικών ελέγχων παράκτιων υδάτων που καταλήγουν στη θάλασσα από εκβολές αγωγών ομβρίων και λοιπών σημειακών πηγών ρύπανσης,
- κατάρτιση κανόνων προστασίας καταβοθρών,
- μέτρα ειδικής προστασίας σε περιοχές ΥΥΣ όπου υπάρχουν θερμομεταλλικά και ιαματικά νερά,
- πρόγραμμα διερευνητικής παρακολούθησης ποιοτικής κατάστασης στα υπόγεια υδατικά συστήματα και στα επιφανειακά σώματα στις περιοχές υφιστάμενων ΧΥΤΑ σε συνεργασία με το Πανεπιστήμιο και το ΙΓΜΕ,
- πρόγραμμα παρακολούθησης με σκοπό τη μείωση και την αποτροπή της νιτρορύπανσης και της υφαλμύρισης στους κάμπους Άρτας και Πρέβεζας,
- τοποθέτηση λειτουργικής βάνας στις αρτεσιανές γεωτρήσεις στο σύστημα Άρτας
- συνεργασία με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων, ΤΕΙ Ηπείρου, ΤΕΕ Ηπείρου, ΓΕΩΤΕΕ, ΙΓΜΕ καθώς και οργανώσεις πολιτών,
- θωράκιση των λεκανοπεδίου των Ιωαννίνων από τις πλημμύρες,

I. ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗ ΑΠΟΡΡΙΜΜΑΤΩΝ

Η διαχείριση απορριμμάτων και η απερχόμενη περιφερειακή αρχή

Διανύουμε μια περίοδο, στην οποία έχουν δρομολογηθεί διαδικασίες λήψης σημαντικών αποφάσεων στον τομέα της διαχείρισης των απορριμμάτων, οι οποίες θα την καθορίσουν με μη αναστρέψιμο τρόπο για τις επόμενες δεκαετίες. Σήμερα, ενώ η διαχείριση των απορριμμάτων στην Περιφέρεια Ηπείρου διατηρείται σε τριτοκοσμική κατάσταση, τα εγχώρια μεγαλοεργολαβικά σχέδια, σε αगाστή συνεργασία με τον κο Φούχτελ, ειδικό εντεταλμένο της Καγκελαρίου Μέρκελ στην Ελλάδα, βρίσκονται σε πλήρη εξέλιξη.

Η κυβέρνηση, με τη συνεργασία αυτοδιοικητικών, όπως στην περίπτωση της απερχόμενης περιφερειακής διοίκησης, υιοθέτησε παρωχημένους σχεδιασμούς δεκαετίας, προωθεί σε εθνικό επίπεδο τις ΣΔΙΤ με τη διαδικασία του ανταγωνιστικού διαλόγου για τη εγκατάσταση εισαγόμενης τεχνολογίας μονάδων μεγάλης κλίμακας για την επεξεργασία σύμμεικτων απορριμμάτων με σκοπό την παραγωγή ενέργειας, ανοίγοντας δρόμο στη καύση. Η επιλογή αυτή αποκλείει σε βάθος εικοσιπενταετίας την ουσιαστική, με ήπιες τεχνολογίες διαλογής στην πηγή, ανακύκλωση χρήσιμων υλικών περιλαμβανομένων και των οργανικών και συντηρεί την επιμόλυνση των οικιακών αποβλήτων. Πρόκειται για μια μεθόδευση που όχι μόνο θα επιφέρει αδικαιολόγητη περιβαλλοντική επιβάρυνση αλλά ταυτόχρονα θα απομυζήσει τεράστια κεφάλαια για την εγκατάσταση και θα επαυξήσει υπέρμετρα το κόστος διαχείρισης.

Η απερχόμενη περιφερειακή διοίκηση, για την διαχείριση των απορριμμάτων ολόκληρης της Περιφέρειας προώθησε τον παραπάνω κυβερνητικό - μνημονιακό σχεδιασμό. Ο σχετικός διαγωνισμός μάλιστα βρίσκεται στην τελική φάση. Πέντε εταιρίες κατέθεσαν προσφορές σύμφωνα με τη Γενική Γραμματεία Συμπράξεων Δημοσίου και Ιδιωτικού Τομέα (ΣΔΙΤ). Ο διαγωνισμός αφορά.

Η πρότασή μας για τη διαχείριση απορριμμάτων

Στον αντίποδα των κυρίαρχων επιλογών προτείνουμε ένα μοντέλο διαχείρισης με άξονες την αποκέντρωση των δραστηριοτήτων, την ενθάρρυνση της κοινωνικής συμμετοχής, την αξιοποίηση του εγχώριου παραγωγικού δυναμικού και τη διατήρηση του δημόσιου χαρακτήρα στη διαχείριση των απορριμμάτων. Ένα μοντέλο που αφορά αποκεντρωμένες υποδομές διαχείρισης, με τη λογική της εγγύτητας, της μικρής κλίμακας, του χαμηλού κόστους και της μέγιστης ανταποδοτικότητας.

Συνοπτικά η πρόταση περιλαμβάνει:

- ✗ την απαίτηση για ένα ριζικά νέο σχεδιασμό διαχείρισης σε εθνικό, περιφερειακό και δημοτικό επίπεδο,
- ✗ την ακύρωση των σχεδιαζόμενων κεντρικών μονάδων επεξεργασίας σύμμεικτων απορριμμάτων,
- ✗ την αναθεώρηση των συστημάτων εναλλακτικής διαχείρισης,
- ✗ τη διαμόρφωση πολιτικών και σχεδίων για την πρόληψη δημιουργίας και μείωση της παραγωγής αποβλήτων, την ανάκτηση και επαναχρησιμοποίηση υλικών, τη διαλογή στην πηγή καθαρών ανακυκλώσιμων και βιοαποδομήσιμων υλικών και τον διαχωρισμό των επικινδύνων αποβλήτων, με υιοθέτηση οικονομικών και κοινωνικών εργαλείων και ενσωμάτωσή τους στις τομεακές πολιτικές.
- ✗ την κατάρτιση και εφαρμογή σχεδίων σε τοπικό-περιφερειακό επίπεδο με βάση τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της περιοχής αναφοράς και συγκεκριμένους ποσοτικούς στόχους. (Βιομηχανικές περιοχές, λιμάνια, αεροδρόμια τουριστικοί προορισμοί κ.λ.π.). Οι δράσεις σε επίπεδο γειτονιάς (όπως π.χ. τα πράσινα σημεία) μπορούν να κατευθύνουν την διαχείριση στο επίπεδο της ευθύνης που αναλογεί σε κάθε τοπική κοινωνία μειώνοντας τις τεράστιες αντιθέσεις που δημιουργούν οι περιοχές που αναλαμβάνουν σήμερα την απόρριψη σκουπιδιών ολόκληρων αστικών περιοχών εις βάρος του βιοτικού επιπέδου των κατοίκων των περιοχών αυτών,
- ✗ την άμεση θεσμοθέτηση διαδικασίας συντονισμού-αξιολόγησης του συστήματος διαχείρισης σε κάθε επίπεδο (δημιουργία ενιαίας βάσης δεδομένων, έλεγχος και παρακολούθηση της αποδοτικότητας όλων των επί μέρους δράσεων ιδιωτικών και δημόσιων, στο πλαίσιο του συστήματος), διορθωτικές παρεμβάσεις και ανάπτυξη δημόσιου ελεγκτικού μηχανισμού με συντονισμό σε κάθε επίπεδο.

Προϋπόθεση είναι η δημιουργία ενιαίου Φορέα για την κατάρτιση και τον έλεγχο υλοποίησης εθνικού σχεδίου διαχείρισης στερεών αποβλήτων και ανακύκλωσης. με συντονισμό και παράλληλες δράσεις με τους τοπικούς φορείς στα πλαίσια μιας λογικής που θα βασίζεται σε προγραμματικούς στόχους ανακύκλωσης στην πηγή και κομποστοποίησης οργανικών από την μία πλευρά - με ενεργή

συμμετοχή των πολιτών - αλλά και ελαχιστοποίησης και απομόνωσης επικίνδυνων αποβλήτων με κριτήρια και οφέλη για τις επιχειρήσεις και τους Οργανισμούς που θα συμβάλλουν σε αυτό.

Είναι σημαντικό να τονιστεί το οικονομικό, το κοινωνικό αλλά και το περιβαλλοντικό όφελος που έχει μια τέτοιου τύπου διαχείριση που υιοθετεί και ενσωματώνει, στην πράξη, τις διεθνείς εμπειρίες και τις καλές πρακτικές, συμπεριλαμβανομένης και της ιεράρχησης στη διαχείριση, που εισάγει η οδηγία 2008/98/ΕΕ.

ΙΑ. ΠΟΛΙΤΙΣΜΙΚΗ ΚΑΙΝΟΤΟΜΙΑ

Τις τελευταίες δεκαετίες ο πολιτισμός υπονομεύτηκε από την κυριαρχία του νόμου της αγοράς και της ισοπεδωτικής καταναλωτικής κουλτούρας. Η επικράτηση της λογικής του κέρδους, σε συνδυασμό με την ισοπεδωτική κυριαρχία της νεοφιλελεύθερης εκδοχής της πολιτιστικής διαχείρισης, έχει ως αποτέλεσμα τη σταδιακή απόσυρση της πολιτείας από όλους τους τομείς της πολιτισμικής παραγωγής και την εκχώρηση σε ιδιώτες της ευθύνης και του προνομίου σχεδιασμού και υλοποίησης μιας πολιτιστικής πολιτικής, η οποία έχει στραμμένο το βλέμμα της στην αγορά.

Η δική μας πρόταση για την Πολιτισμική Καινοτομία αναγνωρίζει την σημαντική αλληλεπίδραση του Πολιτισμού με την κοινωνία και προωθεί μέσα από την αξιοποίηση των υπαρχόντων δομών την καλλιέργεια του ρόλου και της σημασίας του πολιτισμού στη διαμόρφωση του αξιακού συστήματος. Είναι αναγκαίο, όσο ποτέ άλλοτε, η ελληνική κοινωνία και τα υποκείμενα της ιστορίας, τα άτομα, να υιοθετήσουν, να εσωτερικεύσουν και να συναρθρώσουν κοινωνικά ένα νέο σύστημα αξιών, ριζικά διαφορετικό από εκείνο που επικράτησε στη μεταπολίτευση και συνέβαλε στην σημερινή κρίση. Η πολιτιστική καινοτομία είναι ζητούμενο και δεν εγκλωβίζεται στον ορθολογισμό ενός πολιτικού προγράμματος, στηρίζεται όμως :

- ✖ στην αξιοποίηση των υπαρχόντων υποδομών και δομών πολιτισμού (πινακοθήκες, μουσεία, αρχαιολογικοί χώροι, θέατρα, εργαστήρια τεχνών, εικαστικά, κινηματογράφος, καλλιτεχνικά φεστιβάλ, μουσικά σχολεία κ.λ.π.),
- ✖ στην ενσωμάτωση της τεχνολογικής καινοτομίας στον πολιτισμό,
- ✖ στην ενίσχυση της δημιουργικής έκφρασης στον πεζό και ποιητικό λόγο, στα εικαστικά, στην μουσική,
- ✖ σύνδεση της εκπαιδευτικής δραστηριότητας με πολιτιστικούς θεσμούς.

Η περιφερειακή διοίκηση οφείλει να δημιουργεί και να υποστηρίζει τις υποδομές ενός ευρύτατου δικτύου λειτουργίας και παραγωγής στοιχείων πολιτισμού. Πρέπει να διασφαλίζει ένα πλαίσιο μέσα από το οποίο οι καθιερωμένες μορφές τέχνης, παραδοσιακές και σύγχρονες, οι

πειραματικές αλλά και οι ερασιτεχνικές θα μπορούν να αναπτυχθούν ελεύθερα.

Πιστεύουμε στη λειτουργία ανεξάρτητων φορέων πολιτισμού με άμεση συμμετοχή των πολιτών, τόσο ως σαν δημιουργών, όσο και ως πυρήνων ενίσχυσης και στήριξης της δημιουργίας. Η πολιτισμική παραγωγή που δεν έχει αποκλειστικό γνώμονα την εμπορικότητα πρέπει να ενισχυθεί.

Η Ήπειρος είναι μία περιοχή με πλούσια πολιτιστική παράδοση, αλλά και τόπος που συνεχίζει να παράγεται πολιτισμός μέσα απ' την καθημερινή λειτουργία των κατοίκων. Μουσικά σχήματα, χορευτικές και θεατρικές ομάδες, πολιτιστικοί σύλλογοι, έχουν έντονη παρουσία στην καθημερινή ζωή των Ηπειρωτών. Σε αυτό το πλαίσιο προτείνουμε:

- ✓ σύσταση δικτύου Μουσείων της Ηπείρου για την προώθηση της συνεργασίας σε επίπεδο τεχνικού προσωπικού και υποδομών,
- ✓ δημιουργία αρχείου μουσικής και μουσικών.

Σημαντική είναι και η συνεισφορά των εκπαιδευτικών δομών όπως το τμήμα «Μουσικής και λαϊκής παράδοσης» του ΤΕΙ Ηπείρου, το τμήμα «Πλαστικών Τεχνών και Επιστημών της Τέχνης» του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων και τα μουσικά σχολεία της περιοχής.

Η πλούσια πολιτιστική κληρονομιά του τόπου μας μπορεί να λειτουργήσει και ως εργαλείο ανάπτυξης, δημιουργώντας νέες θέσεις εργασίας, στηρίζοντας ένα ήπιο μοντέλο τουριστικής ανάπτυξης, σε συνέργεια με τα άλλα συγκριτικά πλεονεκτήματα της περιφέρειάς μας. Ένα τέτοιο μοντέλο μπορεί να παίξει σημαντικό ρόλο στη συγκράτηση του πληθυσμού της υπαίθρου και να αποτρέψει τον οικονομικό και το δημογραφικό μαρασμό της περιφέρειας, αντιπαλεύοντας την πολιτισμική ισοπέδωσή του.

ΙΒ. ΧΡΗΜΑΤΟΔΟΤΙΚΑ ΜΕΣΑ

ΙΒ.1. Η κατάσταση των έργων ανάπτυξης στην Περιφέρεια Ηπείρου

Έργα στο υπάρχον ΕΣΠΑ 2007 – 2013

Η Περιφέρεια Ηπείρου συμμετέχει με τρεις άξονες προτεραιότητας (συν τμήμα της τεχνικής βοήθειας) στο ΠΕΠ Θεσσαλίας – Στ. Ελλάδος – Ηπείρου 2007-2013 με συνολικό προϋπολογισμό 1,383 δις ευρώ.

Στην Περιφέρεια κατανέμονται 370,6 εκατομμύρια ευρώ (μαζί με την τεχνική βοήθεια). Τα ενταγμένα έργα στους 3 άξονες της Περιφέρειας ανέρχονται στα 642 εκατομμύρια ευρώ, οι συμβάσεις στα 394,5 εκατομμύρια ευρώ και οι πληρωμές στα 265,4 εκατομμύρια ευρώ (το 72%).

Σημαντικό ζήτημα για το ΠΕΠ είναι η μεγάλη υπερδέσμευση των αξόνων που συνολικά φτάνει στα 173%. Αυτό δημιουργεί προβλήματα σχεδιασμού και προγραμματισμού της επόμενης περιόδου 2014 – 2020. Παρακάτω θα διατυπώσουμε συγκεκριμένες προτάσεις αντιμετώπισης των προβλημάτων της παρούσας και της επόμενης προγραμματικής περιόδου.

Όμως μπορεί η συμβασιοποίηση των έργων να φαίνεται ικανοποιητική αλλά οφείλεται κυρίως στον άξονα της επιχειρηματικότητας. Ο άξονας της αειφόρου ανάπτυξης και της ποιότητας ζωής φαίνεται ότι αντιμετωπίζει ένα πρόβλημα συμβασιοποίησης λόγω της έλλειψης καταλόγου έργων με ωριμότητα. Το πρόβλημα αυτό φαίνεται μικρό αλλά θα τροφοδοτήσει πιθανά αστοχίες ως προς τον κανόνα $n+2$ της αυτόματης αποδέσμευσης πόρων.

Στην παρούσα προγραμματική περίοδο 2007 – 2013 και στον εναπομείναντα χρόνο μέχρι και το τέλος του 2015 θα πρέπει να ολοκληρωθούν τα παρακάτω έργα με τη συγκεκριμένη προτεραιότητα.

1. Προμήθειες εξοπλισμών και κτιριολογικές υποδομές σε νοσοκομεία,
2. άλλες υποδομές υγείας που είναι ανολοκλήρωτες καθώς και δομές κοινωνικής μέριμνας (στέγη υποστηριζόμενης διαβίωσης, παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί),
3. σχολικά κτίρια και υποδομές παιδείας,
4. περιβαλλοντικά έργα σε ώριμη φάση,

5. έργα αστικής ανάπλασης,
6. έργα μεταφορών – οδικά έργα

Μεγάλη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στις πρώτες τρεις κατηγορίες όχι μόνο λόγω προτεραιοτήτων πολιτικής αλλά και γιατί τέτοιου είδους παρεμβάσεις δύσκολα θα χρηματοδοτηθούν από το νέο ΕΣΠΑ (ΣΕΣ) 2014 - 2020. Οι επόμενες τρεις κατηγορίες θα πρέπει να ολοκληρωθούν στο μεγαλύτερο δυνατό βαθμό, για να μην επιβαρύνουν προγραμματικά και με συμβάσεις, την επόμενη περίοδο η οποία και θα διαθέτει πολύ λιγότερους πόρους (267 εκατομμύρια ευρώ).

Ελλείψεις των μέχρι τώρα παρεμβάσεων των ΚΠΣ και ΕΣΠΑ στην Περιφέρεια Ηπείρου.

Έρευνα και καινοτομία

Η ίδρυση και λειτουργία του τεχνολογικού πάρκου Ηπείρου έχει ολοκληρωθεί. Όλα τα έργα εξοπλισμού και προμηθειών εργαστηρίων ή μικρά ερευνητικά προγράμματα, είτε έχουν ολοκληρωθεί είτε βρίσκονται σε προχωρημένη φάση ολοκλήρωσης. Η Ήπειρος με τα πιο πρόσφατα στοιχεία για δαπάνες έρευνας και καινοτομίας φαίνεται ότι δαπανά μόλις το 2,6% των συνολικών δαπανών για έρευνα στη χώρα. Το 96% αυτών των δαπανών προέρχεται από τον ερευνητικό τομέα των πανεπιστημιακών και τεχνολογικών ιδρυμάτων της περιφέρειας ενώ το 3,5% από δημόσια ερευνητικά κέντρα και μόλις το 0,5% από τις καινοτόμες δραστηριότητες των επιχειρήσεων. Και φυσικά αυτή η πολύ μικρή δαπάνη και καινοτομική δραστηριότητα είναι πολύ άνισα κατανομημένη μεταξύ των νομών της περιφέρειας.

Ενέργεια

Υπάρχουν αρκετά κενά και άρα μεγάλα περιθώρια για δράσεις καλύτερης αξιοποίησης και εξοικονόμησης ενέργειας σε δημόσια κτίρια με την εκμετάλλευση της βιομάζας.

Έργα περιβάλλοντος

Μεγάλες ελλείψεις και καθυστερήσεις στην ολοκλήρωση έργων αποχέτευσης, επέκτασης Ε.Ε.Λ. (εγκαταστάσεις επεξεργασίας λυμάτων) επέκτασης και αναβάθμισης δικτύων ύδρευσης (καλή ποιότητα νερού), αποκατάστασης Χ.Α.Δ.Α. (4 έργα), δημιουργία δικτύου 8 σταθμών μεταφόρτωσης απορριμμάτων (Σ.Μ.Α.), έργα πρόληψης και αντιμετώπισης καταστροφών, εκτεταμένο δίκτυο περιοχών NATURA 2000

(29 περιοχές) χωρίς υποδομές και θεσμούς διαχείρισης. Σημαντικό πρόβλημα παραμένει και η διαχείριση των γεωργοκτηνοτροφικών απορριμμάτων και , παρόλο που βαίνουν μειούμενα λόγω της κρίσης στον κλάδο κατασκευών, των Αποβλήτων Εκσκαφών Κατασκευών & Κατεδαφίσεων (Α.Ε.Κ.Κ.).

Έργα αστικής ανάπτυξης:

Τα ταμεία αστικής ανάπτυξης (JESSICA) δεν πέτυχαν τον επιδιωκόμενο στόχο τους. Μεγάλη αναντιστοιχία αναγκών σχεδιασμού και «εργαλείων» χρηματοδότησης. Αυτό ισχύει για όλη την Ελλάδα και όλες τις περιφέρειες. Τα υπόλοιπα έργα για αυτήν την κατηγορία δράσεων επίσης αντιμετωπίζουν πολλές δυσκολίες ολοκλήρωσης. Εκτός της απορρόφησης χαμηλό ποσοστό είναι και αυτό της συμβασιοποίησης που δείχνει την έλλειψη ωριμότητας αυτών των έργων παράλληλα με την αδυναμία έγκαιρης ολοκλήρωσης. Ο τομέας της ανάπλασης και αναβάθμισης - διατήρησης των ιστορικών κέντρων των βασικών αστικών κέντρων της Ηπείρου χρήζει μεγαλύτερης έμφασης.

Έργα πολιτισμού και τουρισμού

Χαμηλή απορρόφηση αλλά και προβληματική συμβασιοποίηση, γεγονός που καταδεικνύει πως η ωριμότητα των έργων είναι σε πολύ χαμηλό επίπεδο. Κυριαρχούν τα έργα κλασικού και βυζαντινού πολιτισμού και απουσιάζουν εντελώς οι υποδομές για σύγχρονη πολιτιστική παραγωγή.

Έργα μεταφορών

Με την ολοκλήρωση της Εγνατίας οδού αντιμετωπίστηκε σημαντικά το ζήτημα της απομόνωσης της περιφέρειας. Υπολείπονται:

- Α) Ολοκλήρωση διεθνικών δικτύων (Ιωάννινα – Κακκαβιά)
- Β) Ολοκλήρωση κατασκευής λιμανιού Ηγουμενίτσας και σύνδεση με Ν. Αλβανία μέσω Μαυροματίου.
- Γ) Εκσυγχρονισμός αεροδρομίου Ιωαννίνων
- Δ) Κατασκευή τμημάτων της Ιόνιας Οδού και ενός τμήματος του επαρχιακού και τοπικού δικτύου.

Έργα υγείας και κοινωνικής μέριμνας

Υπολείπονται κτιριολογικά και προμήθειες σε νοσοκομεία (Επιταχυντές, ασθενοφόρα, κτίρια και λειτουργικές μονάδες σε νοσοκομεία), παιδικοί και βρεφονηπιακοί σταθμοί, στέγη υποστηριζόμενης διαβίωσης Ηπείρου.

ΙΒ.2 ΠΕΠ Ηπείρου 2014 – 2020

Ο προϋπολογισμός του ΠΕΠ Ηπείρου που θα διαχειριστεί η Περιφέρεια για την επόμενη προγραμματική περίοδο ανέρχεται στα 324.000.000 € (εκτίμηση συνολικής δημόσιας δαπάνης) εκ των οποίων 232.000.000 € είναι από το Ευρωπαϊκό Ταμείο Περιφερειακής Ανάπτυξης και 35.000.000 € από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο. Παράλληλα έχουν κατανεμηθεί (ενδεικτική κατανομή) πόροι ύψους 25.000.000 € από το Ταμείο Συνοχής στην Περιφέρεια Ηπείρου και ποσά από το Γεωργικό Ταμείο.

Η Περιφέρεια Ηπείρου διαχειρίζεται λίγους πόρους με αποτέλεσμα να αφαιρείται η δυνατότητα ουσιαστικού και ολοκληρωμένου σχεδιασμού και αντιμετώπισης των επιτακτικών αναγκών. Θα δοθούν επιπλέον πόροι μέσα από τα Τομεακά Προγράμματα Υπουργείων, όμως δεν έχει οριστικοποιηθεί η περιφερειακή κατανομή τους.

Η Περιφέρειά μας κατατάσσεται στις λιγότερο ανεπτυγμένες Περιφέρειες για την επόμενη προγραμματική περίοδο και ως εκ τούτου βασικές παράμετροι αξιοποίησης των διαθέσιμων πόρων είναι:

Οι αυξανόμενες ανάγκες της για την αντιμετώπιση της ανεργίας και φτώχειας. Η Περιφέρεια Ηπείρου κατέχει σταθερά μία από τις τελευταίες θέσεις στο περιφερειακό ΑΕΠ, στο εισόδημα και στη μείωση των ενδοπεριφερειακών ανισοτήτων τις τελευταίες προγραμματικές περιόδους. Οι δράσεις για τη φτώχεια θα γίνουν από το ΠΕΠ με βάση το Εθνικό Σχέδιο Δράσης για τη Φτώχεια.

Οι επιτακτικές ανάγκες για την ολοκλήρωση των βασικών υποδομών προστασίας περιβάλλοντος (29 περιοχές Natura, βιολογικοί καθαρισμοί και υποδομές διαχείρισης στερεών αποβλήτων, αποχετεύσεις, υποδομές αντιμετώπισης φυσικών καταστροφών, ΣΜΑ κλπ.)

Η γενικότερη ανεπάρκεια πόρων για την αντιμετώπιση των κρίσιμων αναγκών αλλά και των δυνατοτήτων αναπτυξιακού σχεδιασμού που θα διατεθούν για την Ήπειρο, αν και παραμένει στις λιγότερο ανεπτυγμένες περιφέρειες στο νέο ΕΣΠΑ. Ακόμα και η απαίτηση για «έξυπνη εξειδίκευση» δεν είναι παρά ένα ευχολόγιο με τους πόρους που κατανέμονται στην Περιφέρεια.

Το γεγονός ότι οι υποδομές απαιτούν στη νέα προγραμματική περίοδο κρατικές ενισχύσεις. Η εξέλιξη των έργων υποδομών σε κοινά έργα κρατικών ενισχύσεων δηλαδή η κατάργηση της αποκλειστικής

δημόσιας χρηματοδότησης θα επιφέρει ουσιαστική μείωση της χρηματοδότησης και ανάγκη εξεύρεσης ιδιωτικής ή επιπλέον εθνικής συμμετοχής, πρόβλημα που θα αντιμετωπιστεί πιο έντονα κατά τη νέα προγραμματική περίοδο 2014 – 2020. Στην παρούσα προγραμματική περίοδο το πρόβλημα εμφανίζεται ενισχυμένο λόγω του ΤΑΙΠΕΔ και του σχεδιασμού ιδιωτικοποίησης πολλών δικαιούχων του προγράμματος.

Η ολοκληρωμένη χωρική προσέγγιση παρέχει τη δυνατότητα σε έργα να εξαιρεθούν από τον κανόνα των κρατικών ενισχύσεων. Καθοριστικό ζήτημα λοιπόν θα αποτελέσει ο σαφής ορισμός τέτοιων περιοχών.

Ακολουθεί η ενδεικτική κατανομή του προτεινόμενου ΠΕΠ ΗΠΕΙΡΟΥ για την περίοδο 2014-2020 (κοινοτική συμμετοχή)

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΟΣΑ (εκ. €)
ΘΣ 1	Ενίσχυση της Έρευνας, της Τεχνολογικής Ανάπτυξης και της Καινοτομίας	7,5
ΘΣ 2	Βελτίωση της πρόσβασης σε ΤΠΕ, της χρήσης και της ποιότητάς τους	7,5
ΘΣ 3	Βελτίωση της ανταγωνιστικότητας των μικρομεσαίων επιχειρήσεων συμπεριλαμβανομένων και αυτών του γεωργικού τομέα (για το ΕΓΤΑΑ) και του τομέα της αλιείας και της υδατοκαλλιέργειας (για το ΕΤΘΑ)	22,6
ΘΣ 4	Υποστήριξη της μετάβασης σε μια οικονομία χαμηλών εκπομπών διοξειδίου του άνθρακα σε όλους τους τομείς	19,9
ΘΣ 5	Προώθηση της προσαρμογής στην κλιματική αλλαγή και της πρόληψης των κινδύνων	26,3
ΘΣ 6	Διατήρηση και προστασία του περιβάλλοντος και προώθηση της αποδοτικής χρήσης των πόρων	26,3

ΘΕΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΟΧΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΟΣΑ (εκ. €)
ΘΣ 7	Προώθηση των βιώσιμων μεταφορών και άρση των εμποδίων σε βασικές υποδομές δικτύων (key network infrastructures)	88,2
ΘΣ 8	Προώθηση της βιώσιμης απασχόλησης και υποστήριξη της κινητικότητας των εργαζομένων	0
ΘΣ 9	Προώθηση της κοινωνικής ένταξης και της καταπολέμησης της φτώχειας και κάθε διάκρισης	16,8 (ΕΤΠΑ) + 35 (ΕΚΤ)
ΘΣ 10	Επένδυση στην εκπαίδευση και κατάρτιση για την απόκτηση δεξιοτήτων, και στη δια βίου μάθηση	16,2
ΘΣ 11	Ενίσχυση της θεσμικής ικανότητας των δημόσιων υπηρεσιών και των φορέων, καθώς και της αποτελεσματικής δημόσιας διοίκησης	0
ΣΥΝΟΛΟ		267
ΤΑΜΕΙΟ ΣΥΝΟΧΗΣ	Για δράσεις υποδομών περιβάλλοντος και οδικών δικτύων	25

Πρόγραμμα επόμενης Προγραμματικής περιόδου

Σημαντική είναι η ανακατανομή των πόρων για πιο άμεσες ανάγκες. Από τον παραπάνω πίνακα προκύπτει ότι ακόμα και σήμερα το μεγαλύτερο τμήμα των πόρων διατίθεται για υποδομές μεταφορών (88 εκατομμύρια ευρώ). Το Υπουργείο Μεταφορών και το τομεακό πρόγραμμα έχει προβλέψει να συμπεριλάβει τον δρόμο Ιωάννινα – Κακκαβιά και το Λιμάνι της Ηγουμενίτσας. Μένουν να εκτελεστούν τμήματα της Ιονίας Οδού και οι βασικότερες αρτηρίες του επαρχιακού – τοπικού δικτύου.

Επίσης σημαντική για την Περιφέρεια είναι η διαμόρφωση ενός προγράμματος παραγωγικής ανασυγκρότησης και στήριξης της επιχειρηματικότητας. Σημαντικό ρόλο θα παίξουν και οι πόροι του Γεωργικού Ταμείου που είτε θα διαχειριστεί το Υπουργείο είτε θα εκχωρηθούν στην Περιφέρεια.

Η ανακατανομή των πόρων

Μεγαλύτερη συγκέντρωση πόρων στους στόχους 1, 2, 3, 9 (έρευνα και καινοτομία, επιχειρηματικότητα και αντιμετώπιση της φτώχειας) για την αντιμετώπιση της ανθρωπιστικής κρίσης και στην ανάπτυξη της κοινωνικής οικονομίας και των δικτύων αλληλεγγύης στη βάση της παραγωγικής ανασυγκρότησης της περιφέρειας. Η έμφαση θα πρέπει να δοθεί σε startups επιχειρήσεις της κοινωνικής οικονομίας και στην καινοτομία από κοινού με δράσεις αντιμετώπισης της φτώχειας.

Οι άλλες επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα δύνανται να χρηματοδοτηθούν από το τομεακό πρόγραμμα της ανταγωνιστικότητας. Ο τομέας της έρευνας και καινοτομίας θα πρέπει να αναπτυχθεί μέσω της δημιουργίας συνεταιριστικών παραγωγικών σχημάτων στη βάση μιας καινοτομίας ή ενός νέου και διαφοροποιημένου προϊόντος.

Επικέντρωση των θεματικών στόχων 4, 5, 6, 7, 10 στις δημόσιες (κυρίως) επενδύσεις στους εξής τομείς: Δράσεις εξοικονόμησης ενέργειας σε δημόσια κτίρια, δράσεις αστικής ανάπτυξης, έργα περιβάλλοντος (Στερεά και υγρά απόβλητα, ολοκληρωμένη διαχείριση περιοχών κ.λ.π.) υποδομές αντιμετώπισης φυσικών φαινομένων και καταστροφών, έργα σύγχρονης πολιτιστικής δημιουργίας κ.λ.π.

Ειδικότερα:

Αντιμετώπιση της φτώχειας

- ✘ Ολοκληρωμένη προσέγγιση για την αντιμετώπιση της φτώχειας και την εξάλειψη θυλάκων φτώχειας
- ✘ Έμφαση στις δράσεις αντιμετώπισης της ανθρωπιστικής κρίσης – αξιοποίηση των δικτύων κοινωνικής αλληλεγγύης – συλλογικής κουζίνας, πρόσβασης σε δημόσιες υπηρεσίες και υποδομές, κοινωνική πολιτική στέγης, μικροπίστωση κ.λ.π.

Υποδομές προστασίας περιβάλλοντος

Οι πολλές περιοχές Natura, τα Εθνικά Πάρκα και το ιδιαίτερο φυσικό απόθεμα της περιφέρειας Ηπείρου θα πρέπει να συγκεντρώσει το μεγαλύτερο τμήμα των διαθέσιμων πόρων. Επίσης, ιδιαίτερη έμφαση θα πρέπει να δοθεί στην περιβαλλοντικά ορθή αντιμετώπιση και αξιοποίηση γεωργοκτηνοτροφικών αποβλήτων και ΑΕΚΚ, στην κατασκευή ή/και ολοκλήρωση και αναβάθμιση έργων επεξεργασίας λυμάτων των βασικών

αστικών κέντρων, στην προστασία επιφανειακών και υπόγειων υδάτων και δασικών εκτάσεων.

Παραγωγική ανασυγκρότηση

Η βασική ερευνητική και καινοτομική δραστηριότητα στην Ήπειρο διενεργείται από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Η Περιφέρεια μπορεί να εξειδικευτεί στην ιατρική έρευνα, στη αξιοποίηση της βιομάζας και μπορεί να ενσωματωθεί σε ένα ευρύτερο καινοτόμο σύστημα με βασικό άξονα τον πρωτογενή τομέα και τους αγροτοδιατροφικούς κλάδους. Μπορεί επίσης να διευρύνει τα διαφοροποιημένα χαρακτηριστικά του τουριστικού της μοντέλου με καινοτομίες διαδικασιών και προσέγγισης νέων αγορών.

Όμως, αν συνεχιστεί η πολιτική λιτότητας και πιο συγκεκριμένα οι πολιτικές περιορισμού των δαπανών υγείας, παιδείας αυτό θα πλήξει ανεπανόρθωτα τα βασικά χαρακτηριστικά και τις προοπτικές του τοπικού παραγωγικού συστήματος γιατί θα πλήξει τους βασικούς θεσμούς διενέργειας έρευνας στη περιφέρεια.

Πέρα από τη δημόσια χρηματοδότηση και όσον αφορά τους πόρους του ΕΣΠΑ 2014 – 2020 κάποιες δράσεις θα χρηματοδοτηθούν από το τομεακό πρόγραμμα για την έρευνα και επιχειρηματικότητα και το γεωργικό ταμείο αλλά και από την ανακατανομή πόρων από το ίδιο το ΠΕΠ από πόρους που έχουν κατανεμηθεί σε έργα μεταφορών ή σε έργα ΤΠΕ. Ο επιχειρηματικός τομέας θα πρέπει να συνδυάσει νέες μορφές κοινωνικής οικονομίας με τη δημιουργία νέων επιχειρήσεων και στη βάση παραγωγής νέων και δυναμικών προϊόντων. Σ' αυτή την κατεύθυνση εντάσσονται:

- ✖ Ενίσχυση της κοινωνικής οικονομίας, των συνεταιριστικών καινοτόμων πρακτικών, της startups επιχειρηματικότητας κ.λ.π.
- ✖ Δράσεις επιχειρηματικότητας για τον αγροτοδιατροφικό τομέα με περιθώρια περαιτέρω ενίσχυσης της συνεταιριστικής οικονομίας, των ομάδων παραγωγών, της μεταποίησης των γεωργοκτηνοτροφικών προϊόντων κ.λ.π.

Ολοκληρωμένα Τοπικά Αναπτυξιακά προγράμματα

- ✖ Ολοκληρωμένες χωρικές παρεμβάσεις με γνώμονα τις κοινωνικές ανάγκες, την αντιμετώπιση της φτώχειας και ανεργίας, και την εξοικονόμηση ενέργειας.

- ✘ Ολοκληρωμένη χωρική ανάπτυξη (κατά παρέκκλιση θα μπορούσαν να συμπεριληφθούν προνοιακές δομές απαραίτητες στους θύλακες φτώχειας).
- ✘ Επικέντρωση των παρεμβάσεων και των διαθέσιμων πόρων σε συγκεκριμένες χωρικές ενότητες στη βάση των δύο χρηματοδοτικών προτεραιοτήτων που προαναφέρθηκαν. Η μέθοδος παρέμβασης στηρίζεται σε χρηματοδοτικές προσπάθειες που εμπεριέχουν επενδύσεις σε αστικές και κοινοτικές υποδομές, κοινωνικό εξοπλισμό, υποδομές υπαίθρου, πρωτοβάθμιας υγείας, δράσεις ανεργίας και αντιμετώπισης της ανθρωπιστικής κρίσης – φτώχειας, νέας επιχειρηματικότητας και κοινωνικής οικονομίας κ.λ.π. Η επικέντρωση των πόρων «μετουσιώνεται» σε μια σειρά από επενδύσεις σε υλικές και άυλες ενέργειες σε συγκεκριμένες και γεωγραφικά προσδιορισμένες περιοχές με στόχο την αλλαγή του αναπτυξιακού πεπρωμένου τους. Οι παρεμβάσεις τέτοιου είδους θα πρέπει να επικεντρωθούν σε περιοχές που (ενδεικτικά):
 - χαρακτηρίζονται ως θύλακες ανεργίας και αποβιομηχάνισης ή μεγάλης πτώσης της οικονομικής δραστηριότητας.
 - Χαρακτηρίζονται από ιδιαίτερες περιβαλλοντικές και άλλες πιέσεις:

Στις παραπάνω περιοχές ο προγραμματισμός και σχεδιασμός των παρεμβάσεων γίνεται στη βάση συμμετοχικών θεσμών:

- α) στο επίπεδο του δήμου (π.χ. συμμετοχικός προϋπολογισμός)
- β) σε υποπεριφερειακές γεωγραφικές ενότητες όπου δημιουργούνται Ομάδες Τοπικής Δράσης με τη συμμετοχή της κοινωνίας μέσω των δημοτικών, οικολογικών, εργατικών, επαγγελματικών και τοπικών – κοινοτικών κινημάτων, σωματείων και ομάδων.

Δράσεις για Κλιματική Αλλαγή

- ✘ Αξιοποίηση των δυνατοτήτων επένδυσης σε έργα αντιμετώπισης της κλιματικής αλλαγής, των φυσικών καταστροφών και της εξοικονόμησης ενέργειας.

ΙΒ.3. Προβλήματα – πολιτικά συμπεράσματα – κατευθύνσεις πολιτικής

Εισερχόμαστε στην 5^η προγραμματική περίοδο και δεν έχουμε ολοκληρώσει βασικές υποδομές (αποχέτευση, βιολογικοί καθαρισμοί, απορρίμματα, ανακύκλωση,)

Αυτό αποτελεί απόρροια εξάρτησης από ένα πελατειακό σύστημα και στρεβλού αναπτυξιακού σχεδιασμού χωρίς δημοκρατικό προγραμματισμό, κοινωνική διαβούλευση και λογοδοσία .

Βασικός στόχος της δικής μας αναπτυξιακής πολιτικής είναι

- ✗ η αποκέντρωση, ο αναπτυξιακός σχεδιασμός σε επίπεδο περιφέρειας σε συνεργασία με την τοπική αυτοδιοίκηση α' βαθμού.
- ✗ η ανασυγκρότηση των διαδικασιών του δημοκρατικού προγραμματισμού, η ενδυνάμωση της συμμετοχής, η διαφάνεια και η κοινωνική λογοδοσία,
- ✗ η διεκδίκηση μεταφοράς πόρων από τα τομεακά προγράμματα στα περιφερειακά έτσι ώστε να υπάρχει ουσιαστική δυνατότητα αναπτυξιακού προγραμματισμού των Περιφερειών.
- ✗ Μικρότερης κλίμακας έργα, ωφέλιμα για την κοινωνία. Οι διαθέσιμοι πόροι είναι περιορισμένοι. Απαιτείται αυστηρή ιεράρχηση αναγκών και προτεραιοτήτων για την αξιοποίηση των πόρων και όχι την κατασπατάληση αυτών. Απαιτείται μια άλλη προσέγγιση στον τύπο των έργων αλλά και στο τρόπο υλοποίησης αυτών.
- ✗ Οι ΣΔΙΤ (Συμπράξεις Δημόσιου Ιδιωτικού Τομέα) που αποτελούν τη βασική επιλογή μεθοδολογίας υλοποίησης έργων διαχείρισης απορριμμάτων (και όχι μόνο) κρίνονται ως μη βιώσιμες και ανωφελείς για το δημόσιο συμφέρον.
- ✗ Οι Περιφέρειες μέχρι σήμερα δεν σχεδίαζαν πολιτικές παραγωγικής ανασυγκρότησης αλλά ακολουθούσαν τις κεντρικές πολιτικές του Υπουργείου Ανάπτυξης κάνοντας χρήση πεπαλαιωμένων εργαλείων όπως ο αναπτυξιακός νόμος.
- ✗ Για την καλύτερη αξιοποίηση των πόρων που αφορούν τη χωρική συνοχή και που σε επίπεδο χώρας θα πρέπει να είναι τουλάχιστον το 5% των πόρων του ΕΤΠΑ θα πρέπει να σχηματιστούν ομάδες τοπικής

δράσης και τοπικά προγράμματα στη λογική των ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων. Στα προγράμματα αυτά σημασία έχει η λειτουργική χωρική ενότητα και όχι η διοικητική. Έτσι, δύο ή περισσότεροι δήμοι, από κοινού με άλλους φορείς, θα πρέπει μέχρι και το τέλος του 2015 να υποβάλλουν σχέδια ολοκληρωμένων χωρικών επενδύσεων σε υποπεριφερειακό επίπεδο.

- ✖ Η σημερινή κρίσιμη πραγματικότητα απαιτεί και προϋποθέτει σημαντική αναβάθμιση των υπηρεσιών της Τ.Α. και στους δύο βαθμούς για το σχεδιασμό πολιτικών και παρεμβάσεων σε περιφερειακό και τοπικό επίπεδο. Απαιτούνται άμεσες δράσεις τεχνικής υποστήριξης και αναβάθμισης του ανθρώπινου δυναμικού των δήμων και της Περιφέρειας με στόχο την αύξηση της διαχειριστικής τους επάρκειας και των αναπτυξιακών – προγραμματικών ικανοτήτων. Η πλήρης ενημέρωση όλων των εμπλεκόμενων όχι μόνο επιφέρει καλύτερο αποτέλεσμα στη διαχείριση και υλοποίηση, αλλά ταυτόχρονα διασφαλίζει και τη διαφάνεια και κοινωνικό έλεγχο του προγράμματος.